Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРЛАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувла 1923 шера дениз • ШОАТТА, 11 АВГУСТ, 1979 ШУ. • № 96 (6871). • Мах 2 кепиг.

Художника В. Сурьянинова плакат. «Плакат» яха издательство. ТАСС фотохроника.

Иттлагlча пятилетка дийлагlча шерен бlарччана хьтилетнан планаш толамца кхочушъяра, В. И. Ленин вин 110 шу дузача денна сийленца цакъабахара доккхийн бехтихкамен декхараш тlелаьцад Нохч-ГIалгIай АССР гlишлонхоша. Дукхьала ухх шера республикерча гlишлонхоша лайда эца безаш я 355 миллион соьгlа сома махьа капиталоженеш, чакхдаха деза 180 миллион соьгlа сома маьха подрядин гlишлон-монтажни балхаш, эксплуатаце дlадала деза 160 эзар квадратни метр йоля цахь чубаха цlенош, 7,5 эзар дешархочоа лаьркlа школаш, 1600 соьгlа моттиг йоля деша даха ха йоацача берий учрежденеш, кхьяраш. Гуш ма хиллара, гlишлонхоша кхоачашде деза декхараш инзкъало да.

Уж дизза кхоачашдара «Тlехьабусараш боацаш ое болх» яхача ростовчаний девнзагlа шерра яь йоаржальча республикерча дукхахача подрядин гlишлошъеча организацеш дикача къахьегама толамашца жоп лу парте XXV съездех цул тlехьагlа хиннача КПСС ЦК Пленумнин исторически решенешта. Шоай низашца гlишлон-монтажни балхаш дара ворхl бетта план 103 процентц генподрядагlа тlашлон балхаш дара задони 102 проценте кхоачашъяьй республикерча гlишлонхоша.

ГIИШЛОНХОЙ СИЙЛЕН ДЕКХАР

Ухх шера белгалъяьнна дика къахьегаш хьайоагlа Нохч-ГIалгIай гlишлошъеча управлене коллектив. Генподрядагlен ций дизацен гlишлон-монтажни балхаш дара ворхl бетта план 107 процент кхоачашъяьй цо. Генподрядагlа плаьял соьгlа ши миллиони 68 эзарь сома маьха гlишлон-монтажни балхаш доьд управлене гlишлонхоша. Иштта болх беча шерна ухх шера хьалхарча шин квартала вlаштта нюззза енний КПСС Нохч-ГIалгIай обкома, Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела Цlе байрахх.

«Хlара балха денна — дикала Знак!» яхача химикин инициативагlа шерра социалистически яхь йоаржальча республикерча эзараш болча гlишлонхаша, бlаьш колча бригадаша, участкаша тlатlертта къовсам лоаттабу В. И. Ленин вин 110 шу дузача денга ухх шера плана тlаьйца социалистически декхараш кхоачашдара. Керда техника, технологи, бригадни подряд, дикагlйола опыт шерра юкъакхувл лар шоай балга. Кулгашца деча хелача бех хашта механизаци а ел, гlишлошъеча техникех, механизмех, балха ханах бlаон пайда нийбу. Брак ерашца, къахьегама, производственни дисциплина телхаерашца цlенгахаштта къовсам лоаттабу.

Шоай къахьегам кхетацца вlаштlехьа а баьккха пачхьалкхен плани тlаьйца социалистически декхараш тlехкхоачашдеш йола гlишлошъю организацеш мlеззга як республике. КПСС ЦК ноябрьски (1978 ш.) Пленуме чlоагlа теркам тlабохийтаьш белгалдаьккхар организаторски политически болх ма могга чlоагlа тоа а беш капитальни гlишлошъечара кулгалдара методаш вргалха соилга, къахьегама оасарле лакхъяра лоаттабеча къовсаме вахьа инициатива деглакхуала ейлга. Уж дешаш юоаш беча балха тlа ларде а лувцаш къахьегача «Чечингсельстрой», «Грознефтехимремстрой», «Грозтрубоводстрой» трестий «Чечингушводстрой», гlишлошъеча управлене, дукхача кхьча гlишлошъеча организацеша тlехкхоачашъяьй ворхl бетта плани социалистически декхараш.

Гуш ма хиллара, опыт хьаэна йиш йола организацеш дукха я. Цхьабакъда, цар санна шоай болх дика вlашттеха а баьккха чурча кхоачахеш торонехи бlоза пайда ца эца гlишлошъю организаце а кlезига яц республике. Цудухьа хаддаза пачхьалкхен плани тlаьйца социалистически декхараш кхоачаш ца деш. тlадусаш дола пачхьалкхен декхар тlа-тlа дукхагlа хулийтаьш хьайоагlа уж. Царех а «Чечингсельстрой» треста ПМК-101, ПМК-567, ПМК-286 коллективаш, Нохч-ГIалгIай гlишлошъеча управлена чуйоагlа СМУ-2, СМУ-5, ПМК-105, кхьча гlишлошъеча организацей коллективаш. Дlахо диттта цар болх белга цхьанкха дича а ла мегаргдолаш гlулакх дац.

Капитальни гlишлон хьалъеча партеи правительствои чlоагlа хьалхашка оттадаь доккхий декхараш кхоачашдара магlа новкъарле ю къахьегам эсала вlаштlехьбаккхара, материально - технически lалашо яра гlулакхаш во леларо, техникех бlоза пайда ца нйбаро. Уж гlулакхаш ца нийсдалийтара, пусковой объекташта дукхагlа материальни къахьегамен ресурсаш тlаедаяра, йиллача хана хьальяйсте ца йоала объекташ кlезигъяра, гlишлон-монтажни балхаш дикагlен дlадодар кlезигагlен долаш хилийтара тlагlерта къовсам лоаттабе беза хlара гlишлошъеча организацеш кулгалхоша, общественни организацеша, халкъа тlахьожама группаша.

Цlендаь дlадаккхаза даргдолаш да хьалъе йодаьцхъа гlишло йисте а ца йоаккхаш кхьча объекташка гlишлонхой дlа-юха хьежабелга. Кулгашца ду хали балхаш кlезангдара, гlишлонхошка, машинашка, механизмашка, биззача низаце шин сменагlа болх байтара тlаерзае еза ерригa торокаш. Гlишлошъеча заказчикаша планировани елга а цlенхаштта тоадаза даргдоацаш гlулакх да.

Дукха ха йисац пятилетка дийлагlа шу чакхдала. Кхоачаьнде деза гlишлон-монтажни балхаш, эксплуатаце дlаяла еза объекташ дукха я. Из дика кlета а деш, пачхьалкхен плани декхараш диза кхоачашдайтара хlара треста, управлене, участка, бригада кулгалхоша тlалатта бехкткаш дlабовзийта а царгара доагlаш дар хьадеха а декхарийла я парте горкомаши райкомаши. Ухх шера эксплуатаце дlаяла езача объектах цхьаккха а вокх шерага ялийта йиш яц.

Бригадни подрядагlа къа а хьегаш, хlаналехьа пхе шера задани кхоачашъяь дукха бригадаш я республике. Цар дикагlйола опыт, толашагlйола методаш шерра дlайовзийта еза беррогача гlишлонхошта. Къахьегамен производственни дисциплина телхаерашце, брак ерашца хаддаза къовсам а лоаттабе беза.

Производственни хьоькхамашка хьежаь аккордно-премиальни системагlа ялаш тергдола гlулакх вlаштlехьдаккха деза хlара участке, бригаде. Овлангара дешна хийцаде доагlа материально - технически lалашо елга, гlишлонхой къахьегама хьалаш. Пачхьалкхен плани декхараш кхоачаш ца деш цхьаккха коллектив хилийта йиш яц. Из гlишлонхой сийлен декхар да.

ЯЛХАЗЛАГIА ХЕРЖАЧА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА XI СЕССИ

1979 шера 10 августа г. Грозне хилар ялхазлагlа хержача Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета XI сесси.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совето чlоагlйир № 7 йолча Краснозаводски хоржамий округе гlолла депутаталла хержача С. З. Умалатовий № 49 йолча Нефтемайски хоржамий округе гlолла хержача А. И. Тацитова, № 72 йолча Старосунженски хоржамий округе гlолла хержача Г. Х. Эльмурзаева, № 127 йолча Орджоникидзевски хоржамий округе гlолла хержача Л. А. Шуть — автономни республика Лакхехьарча Совета депутатий полномочешка могалри хьакъехьара мандатни комиссе доклад.

Массаза а раьза а волаш чlоагlйир укх тайпара сесси повестка.

1. КПСС XXV съезда решенешъен «Идеологически, политико-кхетама болх дlахо тоабара хьакъехьарча» парте Центральни Комитета сецамгlен хьежжа Нохч-ГIалгIай АССР советски, боахама, кхьча организацеша къахьегамхой нисъяьшца беш бола болх дlахо эргабоахаш тоабарен граждании тlамйбелга тоадарен декхарех.

2. Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совета хьакъехьарча Нохч-ГIалгIай АССР Закона проектах.

3. Нохч-ГIалгIай АССР халкъа депутатий моттигашкара советаш хоржара хьакъехьарча Нохч-ГIалгIай АССР Закона проектах.

4. Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чlоагlдарах.

5. Организационни дош.

Сесси ден повестка хьалхарча денах доклад йир Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатели, депутата Х. Х. Бокова.

Докладах хиллачи прениешка къамаьлаш дир депутаташа В. М. Шамардина — Грозненски горисполкома председателa, Р. И. Крючковас — Хали-Корт яхача мехкадьтта дlаухийтача станце оператора, Р. А. Саламовас — Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тlахьожама Комитета председателa, П. Д. Лопатина — Нохч-ГIалгIай АССР социальни lалашон министра, А. А. Арцуева — Ермоловски дахчах хlамашъеча комбината бригадира, А. М. Карагичевас — КПСС Наурски райкома хьалхарча секретара, А. Н. Ростова — Нохч-ГIалгIай АССР прокурора, О. С. Беляева — облсовпрофа председателa, Д. К. Безугле — «Грозненский рабочий» газета редактора, Г. Г. Махауро — КПСС Ведински райкома хьалхарча секретара, хlаьта иштта Сунжински райисполкома председателa С. С. Хасиева.

Шоллагlча дешах — Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета хьакъехьарча республика Закона проектах доклад йир Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председателa, депутата М. А. Керимова. Цу дешах содоклад йир Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета законодательни предположенеш комиссе председателa, депутата М. А. Дорохова.

Прениешка къамаьлаш дир депутаташа Н. А. Албастова — Нохч-ГIалгIай АССР юстице министра, Р. Н. Шатова — Гудермесски локомотивни депо слесара, М. М. Керимова — Ачхой-Мартановски райисполкома председателa, В. Г. Шулика — Грозненски аэропорта самолета командира, А. И. Иванова — Нохч-ГIалгIай АССР финансай министра.

Лакхехьарча Совето тlаьйцар Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета хьакъехьара Нохч-ГIалгIай АССР Закон.

Нохч-ГIалгIай АССР халкъа депутатий моттигашкарча Советашка хоржамаш дара хьакъехьарча Нохч-ГIалгIай АССР Закона проектах доклад йир Нохч-ГIалгIай АССР моттигашкарча Советашка хоржамаш дара хьакъехьарча Закона проект кийчъяра йолча Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума комиссе председателa, депутата Н. И. Семенова.

Цу дешах прениешка къамаьлаш дир депутаташа Л. С. Сайдаева — Шалински райисполкома председателa, Т. Т. Шабельникова — Вознесенски газ чаккйоахача завода оператора, Т. Х. Эльмурзаева — ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара.

Лакхехьарча Совето массава а раьза а волаш тlаьйцар Нохч-ГIалгIай АССР халкъа депутатий моттигашкарча Советашка хоржамаш дара хьакъехьара Нохч-ГIалгIай АССР Закон.

Иттлагlчен цхьайтталагlчен сессешта юкъерча хана Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо тlаьйцача Указий хьакъехьа доклад йир Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара, депутата Н. Я. Правенько.

Лакхехьарча Совето чlоагlдир республика Лакхехьарча Совета Президиумо Указаш, хlаьта иштта тlаьйцар ворхlазлагlа хоржача НГIАССР Лакхехьарча Советен вуррийттазлагlа хоржача халкъа депутатий моттигашкарча советашкен 1980 ш. феврале хоржамаш дара хьакъехьара сецам.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совето республика Лакхехьарча Совета Президиума членалла хержар депутаташ В. Я. Кондратенкои Г. Х. Эльмурзаеви.

Республика Лакхехьарча Совето тlаьйцар цхьайолча массазарча комиссей состави хувцамаш дара хьакъехьара сецам. Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума членалли хержаре дувзаденна депутат В. Я. Кондратенко мукъавалийтар уналцlено лорарен социальни lалашони массазарча комиссе члена декхарех.

Лакхехьарча Совето депутат А. Н. Тацитов хержар халкъа образоване, культура, спорта массазарча комиссе членалла, депутат С. З. Умалатова — уналцlено лорарен социальни lалашони массазарча комиссе членалла.

Сесси балха тlа дакъа лоцаш хилар РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Советий балха деанай отдела вокхагlйола консультант А. Т. Портачев.

Сессех йола отчет шаьттохаргьа.

СИЙЛЕ ХИЙЛА ХЬАЛХАЛАТТАРИЙ!

КПСС обкома бюро, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет, облсовпроф, ВЛКСМ обком тьежай 1979 шера хьалхарча ворхl бетта хьайбай продукташ дукхагlа яларан кийчъяран районаша, колхозаша, совхозаша, фермаша, бригадаша лелаьча социалистически яхьен профессешка хьежжа хьайбай боахамий болхлоша лелаьча яхьен итогашка.

Социалистически яхье кетальнираш а лаьрта республикански газеташ тlа чlоагlдаьча сийлен Улга тlа яьзай:

РАЙОНАШ:

Грозненски

Цунна хьожаьй хьалхара моттиг.

Шелковской

Цунна хьожаьй шоллагlа моттиг.

БОАХАМАШ:

Шелковской района **«Путь к коммунизму»** яха колхоз;

Грозненски района **«Кулариевский»** совхоз;

Лечински района **«Родина»** яха совхоз;

Назрановски района **«Маяк»** яха совхоз;

Грозненски района **«Гикаловский»** ОПХ;

Урус-Мартановски района **Мичурина** цlерагlа совхоз.

Фермашi бригадаши:

Наурски района «Россия» яхача колхоза № 2 йола шурий ферма;

Сунжински района «Путь к коммунизму» яхача колхоза № 2 йола шурий ферма;

Наурски района Ленина цlерагlча колхоза шурий комплекс;

Гудермесски района «Белореченский» винсовхоза шурий ферма;

Ведински района Орджоникидзе цlерагlча колхоза шурий ферма;

Наурски района Ленина цlерагlча колхоза же lуй бригада (вокхагlйола жа lу Хамидов Э.);

Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза жа lуй бригада (вокхагlйола жа lу Отыпов А.).

Надтеречни района «Минеральный» совхоза же lуй бригада (вокхагlйола жа lу Шуаипов Т.).

Производстве хьалхалаттараш.

Эзнашка гlоле шоай отраслешка эттара доккхагlа хьоькхамаш дахараш, церна тьежаьй КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тале вымпелаш:

Габараева Е. — Шелковской района Ленина цlерагlча колхоза доярка;

Астамирова А. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза доярка;

Даурбекова З. — Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза доярка;

Эрзанукаева Ш. — Ведински района Ленина цlерагlча колхоза доярка;

Зубайраева Л. — Ведински района Кирова цlерагlча колхоза lаьсий лелаер;

Зубкова О. — Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза lаьсий лелаер.

Теленина М. — Грозненски района «Горячеисточненский» совхоза хьакхарч лелаер;

Ланиев М. — Шалинский района «Шалинский» совхоза хьакхарч лелаер;

Остроушенко В. — Грозненски района «Комсомольская» яхача птицефабрика олхазараш лелаер;

Хамидов Э. — Наурски района Ленина цlерагlча колхоза вокхагlйола жа lу;

Шуаипов Т. — Надтеречни района «Минеральный» совхоза вокхагlйола жа lу.

Профессегlа йолча республикански яхь условеш толаме кхоачашъяь хьайбай боахамий бlаь соьгlа болхлоштальниерг яьоаlаь. Хьалхалаттарий спискеш кепатохаргья районни газеташ тlа.

ГIУЛАКХАШ ТОАЛУШ ДОАГIА

«Терек» яхача Нохч-ГIалгIай мебельно - хьун хlамаш еча производственни объединенена чуйоагlача Ермоловски филиала коллектив ер шу доладелча денз тlехьаюсаш хьайоагlар. Из болх тоабара оарцагlбаьннача филиала кулгалхоша, коммунисташи, комсомольцаша дукха къахьийгар дисциплина тоаяра, къахьегама оасарле лакхъяра. Цу дахьъе царна дукхадар карагl а даьннад.

Цехий коллективашта юкъе шерра социалистически яхь йоаржайир пятилетка дийлагlча шера задане хаяал дьалхи кхоачашъяра тlехьа. Из баьхан лолаш къахьегамхошта карагlдаьлар июль бетта дика толамаш даха. Масала, фанерий цеха коллективо бетта планагlа 730 эзар квадратни метр арахела лаьрхlача 755 эзар квадратни метр фанера шиоза арахийцар.

Цу цеха оасаре къахьегаш я мастерий Джабраилова Рукъетеи Баймасханов Абу-Хьасанеи сменаш. Дикача хьоккхамашца белгалбаьннарех ба коммунистически къахьегама ударникаш, къонабарий хьехамчаш рамаш хьалерали Уциев Хьамид, Терлоев Абукит, автоклавщикаш Хамбатыров Алимхан, Агамерзаев Жора.

Шоай сменин заданеш пачхадаш тlехкхоачашъеш ба йоккха опыт йола станочникаш Дзудова Зеет, Элмурзаева Зулай, сушильщикаш Мухтаровагlар Айзани Хазани, Пацаева Алпату.

Укх бетта шоай къахьегама толамаш яхы а вlсамдаха дага я филиала коллектив.

Я. ЦУЕВ.

МЕЛ ЭША ДОАКЪАР ДАЛАРЕ...

Сунженски района XIX партсъезда цlерагlа колхоза № 2 йолча шурий-товарни ферма заведующе Ажигов Iумара Мухьмада гlадвахо тlаэн ферме укх хьыший. Из гlадвахи йиш йолаш доцуй гlулакхаш. Iай а бlаьсти а тlехьаюсаш хиина ферма, хlинз боахама хьалхалаттарча я. Ухх шера чакхбаьннача ворхl бетта ферма коллективо пачхьалкхенга 862 тонни шура ехкай, хlаьта ерига в... 910 тонни я. Планови заданех 116 процент я из.

Социалистически яхье хьалхле дlа ца хецаш хьабоагlа йоккха билха опыт йола мастераш К. А. Сверченко, З. А. Мокроносова, М. Я. Горлова, Н. А. Харьянова, О. В. Буняева, М. Нурадилова. Цар хlанзле 105 процент кхоачашъяьй хlара кхоабоча lаттагара шура яккхара шера план.

Барттаьйна, хьинаре болх бу ферма ерригача коллективо. Цун хьоккамаш кхы а дукха лакхагlа хургдар, нагахьа санна ферме шортта доакъар даларе.

— Хьайбаш lингара дахара тхона яц 1400 тонни сенаш, 200 тонни йол, 3400 тонни силос. Хlаьта хlанзалца кийчъяьр 1060 тонни сенажи 35 тонни йоли мара яц. Силос цхьаккха а тонни кийчъяьяц. Хlанз а тlехь доакъар ца тоаш деноп доагlа тхоне. Масала, цхьан lетта дийнакъа 60—70 килограмм баьццара доакъар эш, хlаьта оаха халла 50 килограмм мара лац. Хьайбаш доажадо моттиг яц, дьгlенашка буц дlаьнний. Доакъар хуле, шура а хургья, — йоах ферма заведующе М. Ажигова.

Шура дlаккхухьаш бу болх вlаштlехьбаккхара а раьза бац укхаза. Шоай ханиахьа хьангlац шура дlаккхухьаш йола машинаш, хьаяхнараш я ехе хул. Цу гlулакхо новкъарле ю шура дlаккховчийта эзача шиъ хаьпахьа дlаккхайтара.

Уж кхоачамбоацараш дlадоахе ферма коллективо тешшаме кхоачашъергья пачхьалкхенга шура йоккхара план.

В. ЛЕБЕРДА.

ТОРЖЕСТВЕННИ СОБРАНИ

Селхан Грозне, театрально концертни зале хилар гlишлонхочун Дена хетаьа торжественни собрани.

Гlишлонхочун Денах лаьца доклад йир КПСС обкома гlишлон отдела заведующе К. С. Салтаханова.

КПСС обкома шоллагlча секретара Л. Д. Магомадова КПСС обкома, НГIАССР Министрий Совета, облсовпрофеи ВЛКСМ обкомеи карара кара теле Цlе байрахх елар шоллагlча квартала итогех Нохч - ГIалгIай гlишлошъяра управленена. СССР промышленни гlишлошъяра Министерстваи профсоюзий ЦК-аи карара кара тела байрахаш елар Нохч-ГIалгIай гlишлошъяра управлене СМУ-6, СМУ-7.

Собрани чакхъяьлча цlейна хетадаь концерт хилар.

БОЛХ ДИКА ЛЕЛ

Дулха хьайбаш кхабара лостам болаш я «Шалинский» совхоз. Кхо отделене я цу боахаме. Царех цаl дукхьала хьайбаш леладе я, хlаьта вожаш шиъ — доакъар lалашдеш.

Тlеххьарча пхеех цхьа шу дlадахийтадац цу боахама коллективо пачхьалкхенна пайда ца беш. Царех кхаь шера РСФСР юрта боахама Министерства карара кара лу Цlе байракхи ахчан премеш елар совхоза къахьегамхошта, хьайбай продукци йоаккхилгеи кийчъелгеи алсамдаккхара юртбоахама белхлошта юкъе йьржача Ерригроссийски социалистически яхье толамаш дахарах.

Лурчох хиначул 130 эзар сом дукхагlа а долаш, совхоза 843 эзар сом цlена пайда бир совхозо, хlаьта дlадахача ах шера — 90 эзар сом.

— Хlанз лоамашка лелаеш дола 4500 бежан цlадоалвадита боахама бокха пайда хургхиларах шеко яц, — йоах совхоза керттерча зоотехника Добриев Макшарипа. — Хlана аьлча, хlана царна тlакхетийташ долча хlара центнер дулхагlа дlадодар шера планагlа лаьрхlа хинначул 68 процент кlезигагlа да. Цул совгlа белгалдаккха догlа план 500 йолаш лоамашка лелаеча хlара бежана дийнахьен буси 581 грамм дулх тlакхетийта. Цу гlулакхо а дикка пайда лургба.

Альпийски даьгlенашка дигарел соьгlа 543 бежани 7368 хьакхеи я боахаме дулха кхоабаш.

Оасаре къахьег хьакхарч лелаечар а. Планаш 20 грамм дукхагlа йолаш дийнахьен буси 470 грамм дулх тlакхетийт цар хlара хьакхийна.

Бокхача беззамца дувц Добриев Макшарипа уж толамаш доахаш къаьстта доккха лакъа юкъадихьача бежа lух Умаев Зайндинах, Гайтемиров lалех, Арсанукаев Шарпудинах, хьакхарч лелаеча Лоршаш Леонидах, Ллани Иввах, Мукаева Нинах, Шишкина Нинах.

Шоашта тlадилла моллагlа гlулакх хашнахьен дизлаи чакхдоакх царех хlаране. Опыт lааьча цар довза новкъостал ду къонагlа бел чарна балха гоьзал карасрлае. Цнз кхо ца беш, ховрмогар деш шоаш къахьегаш хилара тарра лац кхычар шоай декхараш бе-баьгга доацаш кхоачашдеш хилча. Цудухьа ма хулла дикагlа къахьега гlерташ хул царна уллув болх беран, — йоах Макшарипа.

Дукха ха йисац лоамаш кара хьайбаш цlадоаладе. Царна кхоачам хиллал доакъараш lалашдар дукха ниъ дlакхоачар деш ба хlанз совхоза яхаш леладераш.

Хlанзле 980 тонни йол lалашъяьй цу боахаме план 1140 йолаш. Iа кийчъе вlаштlехьдаьннад дукха хlама ца лашаш. 300 гектара тlа йиля дукхача шерашка тlаювла буц шозза хьекхачул тlехьагlа. Укх деношка кхозлагlа чуэца йолаьй из.

Белгалдаккха доагlа кийчдаьча доакъара дикалга хьожача, из lалашдерашкара яхташ а уттаьш хьайlдечо комиссе керте Макшарип латтилга. Хlаьта цо аьннар бакъдеш да доакъар дукхагlа даккхара кийчдара цун дикал айпра тlехьа республике лелаьча яхье 1 август тlакховчаш яча итогех совхоза коллектив республикански газеташ тlа чlоагlдаьча сийлен Улга тlа яьнза хилар.

— Доакъар lалашдара оаха укх шера хьалхе а изан оттайир. Цунта хьежжа дукхача шерашка тlаювла буц хьалха, шоллагlа, кхозлагlа, вlаштlехьдоле дикалагlа хьоькхаш шийт-шиитта балха ди мара ца доадеш чуйнца яккха декхарийла бир доакъар кийчдара вlашагlъеллача механизированни отряди къахьегамхой, — йоах совхоза керттерча агронома — Цхьабакъда, нйс ди мара кхы ха йоаинзар цар эттара хьалха буц хьоекхаш а йол аргlаш а даьдlаоттаеш а, хlаьта шозлагlа хьувкъам чуэцаш — Н- ди. Цу гlулакхо вlаштlехьдалийтар буц хьеккачул тlехьагlа мукъадаьннача кхашка хий диллара, минеральни удобренеш яхкара балхаш сихде а цунца цхьан буц хьакхха еза аргlанара ха гарга йоалае а.

Доакъар lалашдара балхаш сихеп динеи чакхдаха доккха новкъостал ду наха юкъе лържача социалистически яхьо. Из нийса вlаштlехь а яьккха чакхъяккхаро.

— Яхьа итог хlара дийнахьа ю. Доакъар lалашдерий балхапара моральни материальни безам совбаккхара совхоза парткома, рабочкома, оттаьча мероприятешка хьежжа, буц хьоккхачарна, из гулъечарна, аьла холаш, аргlаш хьалдувттачарна юкъе яьржача яхьа пхе дийнакъа итогех хьалхара моттиг яьккхачоа карара кара тела цlе вымпели ахчан премеш лу. Алапел соьгlа ахча лу балха нормаш тlехкховчашъерашта.

Яхье хотало яьккхараща ахчан соьгlаташ лу оттаьча акташка хьежжа. Массарел дикагlа болх беш хьайоагlа Н. Разуквев, йол цхьан моттаге гулъечарна юкъе — В. Темирсултанов, хlаьта доакъар ферме дlадухьаш — М. Мусаев.

Аьла аргlаш деш цхо звено я. Яхье хьалха йолаш хьайоагlа Ильясов Канас кулгалдеш яр.

Люцерна кхозлагlа чуйцачул тlехьагlа 104 гектара тlа йола суданка хьокхартъя. Хlаьта селхан силоса лаьрхlа хьажкlаш чуэца йолаьй цу боахаме.

М. ХАМАТХАНОВ.

КХОАНА – ГІИШЛОНХОЧУН ДИ

БІУБЕННА ГІА БОАХАШ КХОАНЕНГА БОЛХ ГІИШЛОНХОЙ

ДИКА ЧАЙХДАККХА ШУ

Кхоана дезду вай башха дика цІей — гІишлонхочун Ди. Доккхий хІиман кара-гІа а дувлаш вай мехка коммунистически общество хьалъеча хьинаре къахьегаш болча гІишлонхой сийна оттадаь ди да из. Шоай хьинарца яьсленаш эргайоахаш, керда городаш, юрташ, низ бола энергетически гигантах, заводаш, фабрикаш, ваха чубаха цІенош, школаш, театраш, кхыдола гІирсаш хьал а деш, вай советски Даьхел низ чІоагІбеш бола гІишлонхой къаьстта чІоагІа лоархІаши сий деши хилар хьахьокх цо.

КПСС ЦК ноябрьски (1978 ш.) Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева къамаьл деш цІаьхха а белгалдаьккхад политически организаторски болха чІоагІа йолхо я эзилги, капитальни гІишлошъеча кулгалдира йола методаш оргиаха эзилга, къахьегама овсарле лаьтъяра йола яхьхе инициативаш детІакхувла эзилга.

ГІишлонхой болхо еш дола тешал хилар «ДІахо квалификацированни кадраш кийчъяран уж гІишлошъечи чІоагІъяран де дезарех» болча КПСС ЦК а СССР Министрий Советеи социмах, цу тІа хал-кхьа боахама керттера дакъа лоархІача гІишлош хьалъеча къахьегарашта лаьрхІа цхьайола льготаш белгалъьхий.

Уж лоархІаме документаш ...лерде а лувнаш производственни планаши тІа-ийца социалистически дехкараши кхоачаш а деш, шоай цІей белгалдаьккхара хьинаре къахьийгад дуккхача гІишлонхоша. Хьалхарча ях шера план толамца кхоачашъяьй Нохч-ГІалгІай гІишлошъеча управлене, «Чечингсельстрой», «Грострубопроводстрой» гІишлошъеча управлене, № 7 йолча треста МУС, «Кавэлектромонтаж», «Монтажтермоизделия», «Центроспецстрой» трестий управленей, кхыча гІишлошъеча организацей коллективаша.

Нохч-ГІалгІай гІишлошъеча управлене коллективо боккха къахьегамо толам баьккхаб. Хьалхарча квартале даьхача къахьегама толамий итогаш йича управлененв елар СССР промышленни гІишлошъеча Министерствай профсоюза ЦК-н, иштта КПСС Нохч-ГІалгІай обкома, Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела ЦІе байрак. ШоллагІча квартале даьхача къахьегама толамий итогаш йича цІаьхха а цуна хьожайир КПСС Нохч-ГІалгІай обкома, Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела ЦІе байрак.

Шерра социалистически яхь йоаржаьяраита юкъе дуккхагІа хинаб яхье хьалхалаттараш, производства новатораш, коммунистически къахьегама ударникаш. Производственни коталонаш а йовхаш гІишлонхой дезара Ленина наькъбаьккараш дукха ба. Царех ба Нохч-ГІалгІай гІишлошъеча управленира бригадир, Социалистически Къахьегамо Турпал Хаджиев, заслуженни гІишлонхой, бригадираш Никитин, Черепнин, Королевов, Багаев, Цечоев, «Чечингсельстрой» трестера Битиева, Чимиева, № 7 йолча треста Мус Бабоченко, Кардашевский, Кабарьин, кхыбараш.

Хьамсарча партен правительствай гІишлонхой чІоагІа терко еш хилара долаь масал да дуккхьала вай республике РСФСР-а Нохч-ГІалгІай АССР а заслуженни гІишлонхо яха цІи лелаеш вола 60 совгІа сага къахьегаш хилар. Орденаши медалаши оннараш бІаьш ба. ГІишлошъечен гІишлон индустрей къахьегаш ва 7320 коммунистически къахьегама ударник, 360 совгІа бригада, 70 гаргга участоки цехи коммунистически къахьегама сийлен цІи лелаеш я.

Дуккхача гІишлошъеча коллективаша хьинаре къахьегарах партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша организаторски политически болх кхетамца вІаштІехьбаьннарах пятилетка кхаь шерен ах шерен кхоачашдаь гІишлонмонтажни балхаш дуккхагІа хилар, эксплуатаце дІаденнад 630 эзар совгІа квадратни метр наха чубахара дола цІенош, 28,5 эзар моттиг йола школаш. Цу юкъе хьал а даь болх бе доладеннад драмтеатр, «Юбилейный» яха кинотеатр, «ЛЧ» каталитически риформинга установка, «ВТ» яхача установка комплекс, «Красный молот» заводера фонтанни арматура цехий блок, издательства редакцеши корпус, кхаккхарч ноз тІара оалказараш, доахан чуоттадаь кхабари лаьрхІа цхьайола хьийбай комплексаш, кхы дукха а объекташ.

Даьхача къахьегама толмех хьалха латтача коллективех, дикагІболча гІишлонхоех дувцаш хоза хет. Цхьабакъда, цар балха тІа хІанз а тІехьа нийслуш да кхоачамбоацараш, халонаш. Царел кІезиг-дукха аьлча бакъахьа да гІишлонхоша шоай цІей деездеча укх дешока а. Шерра-шера кхоачашъяц промышленни, культурно-бытовойи объекташ, наха чубаха цІенош эксплуатаце дІадалара планаш, мела лел хьадеш дола гІишлон-монтажнии балхаш дуккагІа хулийтилга. Уж деррига а Іатка республика экономикани, нах квартиранца Іалашбира, бериий бешинаш, школаш, медицински, коммунальни, культурно-бытовой объекташ хьалъяра. Лакхе белгалдаьха кхоачамбоацарах нийсдаларах «Красный молот» заводе хьалъеш хиина фонтанни арматура цехий блок, А. Шарипова цІерагІча заводера «ВТ» яха установка. Модинструментий заводера мощносташ, колхозийи совхозийи хьайбай комплексаш, кхыйола промышленни объекташ йиллача ханал чІоагІа тІехьальшта эксплуатаце дІаелар. Уж ма йий арахеца продукци дуккхагІа хилийтара йола керттера производственни фондаш.

Дукха хьа я Грознере быта цІа, 490 моттиг йола гостиница, техника цІа, № 3 йолча школана хьатІаеш йола гІишло, акушерски корпус хьалъе йоаль. ДІахо ла мегардолаш гІулекх дац школаш, наха чубаха цІенош, деша даха ха йоцачаберий учреждениш хьалъяра йола планаши тІаийца социалистически дехкараши кхоачаш ца делта. Хоадам боллаш алх йиш йолаш да XVI областной партийни конференце решенеш наха чубаха цІенош, соцкультбыта объекташ хьалъяра хьахьожальча средствах укх шера 7 ноябрга кхачалехьа пайда эцара тІаийна декхараш во кхоачашдеш хиларах. Шу чаккхдала укх юкъейисача хана цу гІулакхий пІенашта уйла е еза хІара гІишлошъеча коллективо, хІара бригада. Цар сийлен декхар да пачхахьалкхен планаши социалистически декхараши толамца кхоачашдарал совгІа уж тІехкхоачашдар. ХІанзе уйла е езаш гІулакх да гуйранца Іина эзма хьатІакхача гаьна йоацилга а цу хана гІишлонхоша болх беш дола хьалаш чІоагІа доалхане хулилга а. Цига санна дуккхаза хьокха беза уж шоаш пайда эцанва йола тороинаш, кхоачамаш малагІаш да, цІенхаштта къовсам лоаттабе беза балха тІа нийслуча кхоачамбоацарашть. ХІьнта уж тІаьш а тІехьа гІишлош хьалъеча дукха да.

ТІаийна социалистически декхараш толамца кхоачаш а деш. Сийлахь-боккхачо Октябрски социалистически революце дезача цІейга кхачалехьа эксплуатаце дІаяла езаш я ЭЛОУ-АВТ яха комплекс, быти цІа, дилла дакхи дезаш да Шолжа тІа гІозла дулла тІий. Йистенихха еза троллейбусев шоллагІа ирга. Дикка товбе беза аэропорт. Къилбаседа-Кавказа бройлерни птицефабрика, 490 моттиг йола гостиница, техника цІа, универмаг, облицовочни плитай цех хьалъечара, наькъашта реконструкци ечарех керда автомобильни наькъаш дехкачарех, дуккхача кхыча объекташкара гІишлонхой болх

Укх тІехьарча хана вай мехка гІишлошъеча дІадоладаь дика гІулакхаш хьа я эцаш, цу балха тІа гІишлонхоша йоккха опыт Іоаяьй. могІоналаьний бригадни подряд, конструкцеш вІашагІъ схьара узловой метод, цхьан моттиге вІашъ юхе дуккагІа гІишлош хьалъелга, смежникаш творчески бувзамаш лоаттаделга. Из иштта дале а дуккхача предприятешен организацешен кхоачашъян пачхахьалкхен планаши тІаийца декхараши.

ЯхайттаалагІча Нохч-ГІалгІай областной партийни конференце, цул тІехьагІа хиннача КПСС обкома бюро соцамаш тІа цкъа санна дуккхаза а белгалдаьхад гІишлошъераш тІехьабуеаш хилара керттера бахьанех цаІ гІишлошъеча организацеи промстройматериалаш предприятейи гІишлон база эсала хилар дола. Из тоаяра дукха балхаш даьд, кІанчул тІехьагІа де дехараш а дукха да. Уж къаьстта дукха де дезаш я Нохч-ГІалгІай гІишлошъеча управлене, «Грострубопроводстрой», «Чечингсельстрой» трестей, «Промстройматериалы» объединене, кхыйолча организацей коллективаш.

ИтталагІча пятилетки диъ-лагІча шера гІишлонхоита хьалхашка латта декхараш доккхийи бехктокхамеи да цхьабаьъда, кхоачашдулургдолаш а да. Де-дезар фуд аьлча, из да къахьегам кхетамца вІаштІехьбаккхар, гІишлонхой производственни дисциплина чІоагІъяр, гІишлон подразделеней кулгалхоиа беррига специалисташа, болхлоша пачхахьалкхен план кхоачашьяра, гІишлон-монтажни, отделочни балхаш тІехдика а деш, плана тІа лаьрхІача беса объекташ эксплуатаце дІаялара гІалатта бехктокхам бол кха хилар кхетадар. ИтталагІча пятилетка диъ-лагІа шу чаккхдаля юкъейисар дукха ха яц. Цудухьа хІара ди хьинарeча къахьегамца белгалдаккха деза гІишлонхоша.

К. САЛТАХАНОВ,
КПСС Нохч-ГІалгІай обкома гІишлон отдела заведующий.

Нохч-ГІалгІай гІишлошъеча управленена чуйоагІача № 10 йолча специализированни гІишлон - монтажни управлене шоллагІча участке тІехдика къахьегаш я В. В. Архипова кулгалду монтажникий бригада. Дикача къахьегама хьокхамашца накъбаьккхаб уж шоай цІейна — гІишлонхочун Денна.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа): бригадир В. Архипов, монтажник Г. Панов, сварщик Б. Обухан, плотник Г. Дронов, шоашта хьалхашка латтача декхарий хьакъехьа дагабуаш ба.

И. ПЛИЕВА сурт.

ШЕРРА ЯХЬ А ЙОАРЖАЯЬ

Тха гІишлошъерваца укх шера дика болх бу. Цар дика тІехкхоачашъяьй генподрядагІа а шоай низаца а гІишлон - монтажни балхаш лара ворхІ бетта план. Из толам баккха торо хинаьй къахьегам кертагІа вІаштІехьбаккхар. ТІадиалача гІулакха хьалхара хІаране бехктокхам айбир, социалистически яхьах кхетамца пайда эцар бахьан доланІ.

ДІадаха шу чаккхдоаллаш 140 бера лаьрхІа детсад, ГІ. Ахриева цІерагІча болхлоита хьалдаь 36 квартира йола цІа йистедаьккхар ПМК-155 коллективо.

ХІанз 624 дешархочоа лаьрхІа школен тыхархошта 8 квартира йола цІан хьалдеш латт. Шеръеш я Серноводск - Кавказски курорт. Орджоникидзевски станице быта цІа, городе Назрание районни больница, городе Малгобеке нах чубахача доккха тик цІа хьалдеш да.

Цхьабакъда, эгара сагогагІа йола гІишло я хІана тха бригада болх беш йола Карабулаке хьалъю школа.

Укх шера февраль бетта цига болх бе дІадоладеннад тхо, хІаьта дешара шу дІадоладалалехьа из школа йистеяккха езаш а да. Оахоша дении дош чІоагІа леладу оаха. ХьалхагІа яьсса моттиг хиннача хьалъяттаб школа вІаштІарбаь дика гІирс.

Басар хьекха а кІир теха а даьча йистеьшнар йори я из. Тха участке къахьегаш 22 саг ва. Царна юкъе къаьстта чІоагІа сий деш ба Добриева ПІаьтІамати Хамхоева Товжани. Итт шерал совгІа ха я цар гІишлошъю. Іомаьй массехк говзал. Царна хов кирпичаш йотта, штукатурка е, плиткашца облицовка е. Уж ба 1978 шера социалистически яхье котгбаьнараш, коммунистически къахьегама ударникаш кагиртой хьехамчаш. Цар хьадаь моллагІа хІама ваццал бІарахьежаргволаш хул.

Къона болаш тхо долча баьхкар Точиева Лизан Оздоева Аминати. Уж балх кхетабьраш ца ховр царна дІахьийхараш бар Добриеван Хамхоеван. ХІанз Лизан Аминати смежни операцеш а Іомаяь дика болхлой хинна къахьегаш ба.

Тхаьр санна йоача коллективе болх бе атта а бехктокхаме а да. Атта да тхоайна барт болаш, вІаши гІоновкъостал деш тхо доландаь. Бехктокхаме да дикачарна улаув тамаетта, дукха хаю ца еш къахьега йиш йоацандаь.

Ф. АУШЕВА,
Нохч - ГІалгІай гІишлошъяра управлене ПМК-155 гІишлон участка профорг.

ХАНАЛ ДУККХА ХЬАЛХА

Хоавхета алац, кулгалхочунга хьежжа хуа из керте латта коллектив а. Уж дешаш эза йиш я СМУ-9 асфальтобетонщиккий бригадирах Л. Д. Панченкох.

Укх бригаде болх беш 67 саг ва. Уж ба дуккхача яхмех боли, шоай болх дукха беза, лакха квалификаци йола нах.

Панченкох а цуя бригадах а лаьца СМУ-9 партийни организаце секретара А. А. Башкина дувц: «Ладислав Дмитриевич шийй балхах кхеташ, инициативни кулгалхо ва. МоллагІа задани цун бригадо шийй ханнахьа, дикал лакха йолаш кхоачашъю. Халонех ца кхераш, хьинаре коллектив я из». Цо дувцар баьъдеш тешал ду коллективо доахача толамаша а. ИттлагІча пятилетка задани Л. Д. Панченко керте латтача бригадо кхоачашъяьй 1979 шера 10 июнь хьатІакхоачаш. ХІана 1981 шера чотах болх беш я на бригада. Кхаь шераи ах шераи пятилетка задани шоаш мишта кхоачашъяьй дувцар СМУ-9 дІачувоаллача хьалтехача «Молниес» а.

Ладислав Дмитриевичаца тхо вІашагІкхийтар прорабаш чуІеча цІагІа. Шийх лаьца ца а дувцаш, бригада хьалхашка латтача декхарех, де деларех дувцар цо.

— Оаха болх бу бригадни подряда методах, — йоах цо. Тха бригаде ба тайп-тайпара специальностах йола нах: асфальтобетонщикаш, слесараш, монтажникаш, кхыбараш. ХІанз оаха болх бу ЭЛОУ-АВТ хьалъеча. Карташ хьалъю, кабельни трассаш чакхйовлача бетонировани ю. ков тоаду.

Къахьегама дисциплина чІоагІъяра дукха къахьег оаха. Балха хьа ца ухачарца, шоашта аьттув лехараш-ца цахаддаш къовсам оаха. Цар поведени ювц ноккъостий собране, хІаранеца къаьст-къаьста къамаьл дукхетама болх лелабеча дуцарах гІулакх ца хилча кхыйола методаш юкъеккхувл оаха. Масала, премиш ца луш бутт харцахьа леларашъ. ХІана кІезигагІа ба тха къахьегама дисциплина техаю нах, хІаьта а из болх дІахо йодача хана кхы а дикагІа бе беза. Болх лерттІа вІаштІехьбоаккхе, цох хьахулар а дуккхагІа хургда.

Бригаде къахьегама дисциплина чІоагІъеш, шоашкара хьокхам гойташ хьинаре къахьегаш ба асфальтобетонщикаш — Е. Шубаев, С. Гайсумова, кхыбараш. Царна массаньеита хьокхам телаш ва коллектива бригадир Л. Д. Панченко. Хьинар, денал белгалдоаккхаш дуккхаза совгІаташ тийннад цунна. Царна юкъе — Къахьегама ЦІеча Байракха ордени, Ленински юбилейни медаль. Нохч - ГІалгІай гІишлошъеча управлене тийнна дукха сийлен грамоташ. Л. Д. Панченко сурт хьалтеха доал СМУ-9 сийлен Улга тІа.

Болх хиийцца дІа ца бохийташ, новкъарло еш моттигаш а нийслу укхаза. Масала, ЭЛОУ-АВТ хьалъеча балха нах дІакхувла автобус, деза йоагІача бесса распиcанех делац. Цхьайолча хана автобус хьаль гоеш дукха ха дехьа йоаю болхлоша. Цул совгІа тІехьарча хана бригаде во кхухь асфальт а. Из бахьан долаш дикка лохлу къахьегама овсарле, наьха балхах дог них.

Нохч - ГІалгІай республике эгара йоккхагІа йола гІишло — ЭЛОУ-АВТ — Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце деза ди хьатІакхоачаш хьалъьнына хила езаш я. Л. Д. Панченко бригада коллективо дош деннад из ди хьатІакхачалехьа шин бутт хьалхи цу гІишлош бийдала-мехкдаьтта пари тоань яккха. Шоай дош дизза а шийй ханнахьа а кхоачашде безам болаш ба уж. ХІара предприяте, организаце дІадаха деза шоай балхаца дола кхоачамбоацараш, бригада эша транспорт, асфальт, кхыдар тІехьа а ца доахаш, шийй ханнахьа дІакхачийта деза.

К. МАРЗИЕВ.

ЮРТАШКА ХЬАЛЪЮ ГІИШЛОШ

«ТІехьабусараш боацаш бе болх» яхача ростовчаний инициативагІа шерра социалистически яхь йоаржаьяча «Чечингсельстрой» треста гІишлонхоша генподрядагІа гІишлон - монтажни балхаш дара ворхІ бетта план 100,5 процент кхоачаш а яь. планагІа лаьрхІачул совгІа кхоачашдаьд 53 эзар сом мах бола гІишлон балхаш. Шоай низаца гІишлош хьалъяра пачхахьалкхен план а тІехкхоачашъяьй треста гІишлонхоша. Къаьстта дика лел цар гІулакхаш наха чубаха цІенош хьалдеча. Дукха хІама ца эшаш шера план кхоачашъяьй цар хІанзлехьа. Ханал хьалха хьалъяь а яьккха эксплуатаце дІаеннай цар Бамутара 624 дешархочоа лаьрхІа школа, болх бе йоллалийтай «Кавказ» яхача птицефабрикера ши птичник, кхыйола лоархІаме объекташ.

Укх шера цхьоалагІчеи шоллагІчеи квартале даьхача къахьегама толамий итогаш йича треста коллектива дика болх белгала а боаккхаш республикански сийлен Улга тІа аьхьай из. Треста-на чуйоагІача гІишлошъечи механизаци йра йолча управлене коллективана ЕргисовІнни социалистически яхье кхоалагІа моттиги ахчан премии елар хьалхарча ах шера итогех.

«Чечингсельстрой» треста гІишлонхоша инженерно - технически болхлоша дукха керда техника дикагІ йола технологи балха юкъеяккхийлаь шоай коллектива производственни хьокхамаш тоадара. Цар кхаьнй 21 метр йола полурамаш шо вІаштІехьдоаьийт деттача доаханна. Хьакхарчашта йола помещенеш сихагІа хьалъе. Уж полурамаш дІаоттаеш хьалъяьй Сунженски районерча «Путь к коммунизму» яхача колхозера шурий комплекс «Грозненский молочный» совхозера хьакхий-товарни ферми, кхы йола объекташ. Уж ханал дикка хьалха яьсте я яьхар гІишлонхоша.

Треста чуйоагІача гІишлошъеча организацешта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхалаттачарех я ворхІ бетта задани совгІа 26 эзар сома маьха гІишлон-монтажни балхаш кхоачашдаь йола С. У. Джабраилова кулгалдеча ПМК-223 коллектив. Шоай декхараши пачхахьалкхен плани тІехкхоачаш а деш, хаддаца социалистически яхье хьалхалаттиш хьайоагІа М. Т. Юсупов начальник волча ПМК-920, М. К. Ахметова кулгалдеча ПМК-921 коллективаш, кхыйраш.

Хьинаре къахьегархи кхыча коллективашта, гІишлонхошта хьокхам а телаш болх беш йола бригадаши болхлойи дукха ба тресте. Царех а хІанзлехьа пятилетка хьалхарча диъ шера план кхоачашъяь йола ПМК-920 А. Самдова кулгалду комплексни комсомольско - молодежни хозрасчетни бригада, аьшкабетона конструкцей заводера Е. Л. Басаяна столярий бригада. ПМК-921 А. И. Харьковский керте латта слесарий - монтажникий бригада, кхыраш. Иштта пятилеткан тІеххьарча шера календарагІа къа а тьегаш, хІара сменагІа нормаш 130—140 процент кхоачашъеш болх беш ба ПМК-101 штукатур Гопуриева Туми, ПМК-223 каменщик Шабазов Шамсудин, УМС автокрана машинист Девоченко Михаил Сергеевич, кхы дуккхабараш а. Белгалдаккха дезаш да лакхе цІеаш яьха бригадаши гІишлонхойи цхьаккха тайпа шоай балха юкъе брак ца нийсйолийташ къахьегаш хилар.

КарагІдийна производственни хьокхамаш дика даде а. укх шера юдейисача хана хьалхашка латта декхараш доккхийи бехктокхамеи да. Юртбоахаме объекташ хьалъеча пайда эца безаш да 5966 эзар сом, 40 эзар кубически метр бетон арахецаргІолча мощностага а кхоачийтиш, реконструкци яь ялийх езаш я аьшкибетона конструкцей завод, болх бе йоллалийта езаш я 960 дешархочоа моттиг йола кхо школи, 800 автомашина лаьрхІа техобслуживание станци, кхыйола объекташ.

Цхьабакъда, гІишлонхой болх боагІача боарамагІа дІа ца бохийташ цхьадола кхоачамбоацараш нийслу. Къилбаседа Кавказа бройлерни птицефабрика хьалъеча, укх шера кхо миллион сомах пайда эца безаш бар треста гІишлонхой. Заказчика шоаш дола документаци, оборудовани ца хилийтар бахьан долаш гІишлон балхаш цига дІа ца доладеш тІехьадьлар. Цудухьа из лоархІаме объект хьалъеча пачхахьалкхен декхараш тІадусаш да гІишлонхошта.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

КЕРДАЧА ТОЛАМАШЦА

«Грознефть» объединенена чуйоагІача гІишлон-монтажни управлене коллектив дІайхача дешашца хестаю Старопромысловски мехкдаьттахошки районе бахача нахеи.

Цу коллективо хьалдаь да Маяковски цІерагІча къаьнача городокера нах чубаха тхьаь итт цІа, районера культурно-бытовой объекташи учреждениши. ХІаьта цу коллективо мехкдаьтта гулдара, цунна обработка яра, из дІаахийтара эша промышленни предприятеш хьалъеча Іалаьмате чІоагІа къахьийгад.

Мехкдаьтта скважинашта оборудовани еча эшача сборний аьшкбетонах пайда эцилга эгара къалха цу коллективо дІадоладир. Цо белгалдаккха дезаш дар да из предприятие дегІаярца цхьана цун мах баь варгвоаца фонд — нах — дегІаахар.

Шоай планех а тІаийцача социалистически декхарех а гІишлонхой дика лоархІабу. Укх шера планагІа 3220 эзар сома гІишлон-монтажни балхаш де дезаш хиннача духхьала ворхІ бетта 1798 эзар сома маьха уж билхаш даьд. Тоъал къахьегама овсарле лакх а луш, гІишлон-монтажни балхаш дарга дІабода мах лохбара чотах 15 эзар сом кходаьд коллективо, цунца цхьана пачхахьалкхена баь пайда бархІ эзар сом ба.

Укх шера дІаяхача юкъагІа йиъ мехкдаьтта кІеж теха мезозойски скважина хьалъяьй, шоашта юкъе Тийрка аьрда оагІорча берда тІара № 149 яри «Северная-минеральная-14» яхари а йолаш. Уж шаккхе я дика мехкдаьтта луш я. Иштта цар хьалъяьй мехкдаьтта доаллача моттигашка тІоанашка хий чуххийтаре № 7 йолча блочно-кустовой насосни станци.

Дикача толамашца белгалбаьннараш дукха ба коллективе. Хьалхе лелаечарех я гІишлон участкера коммуниста Ибрагимова Мариис кулгалду каменщиккий бригада. Цо бригадашта юкъе лелаеча яхье хьалхара моттиг дьккхай дІадахача ях шера.

Бригадирах лаьца массех дош аргда вай. Цу коллективе болх бе ера Ибрагимова 20 шу хьалха. Цхьаккха гІишлош яра говзал яцар цун, хІаьта хІанз шийй декхареш дизза кхоачаидеш йола бригада кулгалхо а хинна болх беш я из. Из цкъа санна дуккхаза а Старопромысловски райсовета депутатала хиярждй. Къахьегама ЦІеча Байракха Ордена кавалер я. Дуккха а да цуи хьаьнала къахьегам белгалбоаккхаш Даьхено тийнна совгІаташ.

Иштта белгалбаха боагІа Ламилов Харона кулгалдеча арматурщиккий бригада, Чувычалов Владимира кулгалдеча слесарий-монтажникий бригада, иштта кхыбарий хьаьнала къахьегам.

А. ТИЩЕНКО.

Ван республикер хьалъеча гІишлоех эгара лоархІаме-гІарчарех цаІ я В. И. Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чаккдоахача заводе хьалъеш йола ЭЛОУ-АВТ яха установка. Из укх шера Сийлахь-боккхача Октябра цІей дездеча денга кхачалехьа йистеяккхара шерра социалистически яхь йоаржаяьй гІишлонхоша. Цу яхье хьалхалаттачарех я СМУ-7 Ю. Ф. Никишина кулгалду гІишлонхой комплексни бригада. Цо хІанзалехьа кховчашъяьй пятилетка хьалхарча диъ шера план. Белгалбаьнна дика болх беш ба бригаде В. И. Кукулиев, А. Ф. Толстов, кхыбараш.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) комплексни бригада бригадир Ю. Никишин, гІишлонхой В. Кукулиев, А. Толстов.

И. ПЛИЕВА сурт.

КЕРДАЧА ШКОЛЕ ДЕШАРГДА

«ТІехьабусараш боацаш бе болх» яхача девизагІа къахьегача тха ПМК-432 коллективо укх шера ворхІ бетта план тІехкхоачашъяьй. ГенподрядагІа 1 миллион 274 эзар сома маьха болх бе безача 1 миллион 303 эзар сома маьха баьб. Тхоай низаца 917 эзар сома маьха гІишлон - монтажни балхаш лаьд е планал дикка дуккхагІа. Цу тайпара боккха толам духхьашха баьккхаб оаха.

Ши-кхо шу хьалха дика леланар тха коллектива гІулакхаш, каст-каста е а йоагІаш цІенкашта критика йора: тоъаш бацар лакха говзал йола болхлой, специалисташ, ПМК кулгалхой, нарте райком, райисполком оарцагІъяьлар цу гІулакха. Цудухьа тха болх тоабала болабелар.

Укх тІехьарча хана дукха объекташ хьалъяьй оаха: 600 моттиг йола культура Дворец, 1180 дешархочоа лаьрхІа школа, «Октябра 40 шу» яхача совхозе 1000 хьайба леладу комплекс, Назрановски совхоз - техникума дешара - лабораторни корпус, дукка кхыдола гІирсаш.

ХІанз оаха сиккъяь хьалъеш я ГІаьзе-Юртара 320 дешархочоа лаьрхІа школа. Укх шера март бетта дІадоладаьд цигара балхаш ПМК-ан болх беча укх 18 шера бІаргадайнадац соца цига синна балхаш дика вІаштІехьдаьха.

Из школа хьалъеча къахьегаш 5 бригада я — веррига 00 гаргга саг. Балхаш поточни методагІа ду. Масала хьалхара этаж хьалъетта йоаллане а панелашта штанкаршка ю, кораш-та, наІарашта хьалхара басар хьокх линолеум Іоалл, столове плиташ тох. ШоллагІча этаже штукатурка яь йоаллане а хьалхарча этаже хиннача бригадаша цига шоай балхаш дІадоладу. Уж дераш я опыт йола Местоева ПІаьтІамат, Чаниева ПІаьтІамат керте латта бригадаш. ХІаьта цу хана тхов дІакъовлаш йоахк Батиев Увайса, Вадельгов Махьмада бригадаш. ХІаьта из болх шоаш лаьрхІачул 13 ди хьалха чаккхбаьнккаб цар.

ПМК-432 коллективо доахача толамашта юкъе дикка доккха дакъа юкъедиккхьад со керте латтача комплексни бригадо. Байнача бетта план тІехкхоачаш а я, иштта хьинаре къахьег оаха август бетта а. Са бригаде 17 саг ва, хала да царех дикагІвар къоаставе.

ПМК коллектива а са комплексни бригада а болх вІаштІехьбаккхара Іалаьмате доккха новкъостал ду социалистически яхье. Баьча балха итогаш кхаь дийнахьа цкъа ю оаха, яхье котъяьйнача бригадана карара кара тела вымпел лу.

Массехк шу да Местоева ПІаьтІамата кулгалдеча комплексни бригадаца бахна яхь лелаю. Байнача бетта ПІаьтІамата бригаде котъяьлар. Цудухьа укх бетта цул котбовла лаьрхІад са новкъосташа.

ХІанз тха ПМК ерригача коллектива керттера декхар да дешара шу дІадоладалалехьа керда школа хьалъяьккхар. Цох тхоеш лоархІадергхиларах кІоаргга дог тийша я со.

П. БОГАТЫРЕВА,
Назрановски ПМК-432 комплексни бригада бригадир.

БОАХАМА ДОАЛ ДЕШ

Цхьа сахьат ха ца йоаеш де деза хIанз кхашнара бал-дар. Лаьтта леладерашта лоархIаметIа йола шера юкъ я кьатIаэттар. Бакъда, кхетта из дале а Сунженски районa Кирова цIерагIча колхозе схьлун бац цу гIуланча. Цу боахама хьалха хиннача председатела Н. И Ширяева ЦСУ хьалхашка еррига зяба ьхай аьнна совкка отчет ла хиннаяле а иа ахара длан гаьнна кхоачашъяь хиннал-цар. Укх шера бIаьсти аха дезаш хилар 1400 гектар Лаьтта. Гурахьа дIадув ялат цхьа хьнатьа дIадийна да-ланзар, цунга хьежна из нийлха хьатIадаьлар, плана-гIа чуэца безаш хиннa цьувкъам и тувцанзар колхо-зо цу кхашкара. Ка болча ялатий кхоачаш ца еш йиса плая хьежнIашца кхоачашъ-ярах даьхн дог а дайнад. Агротехнико дIадехар кхоачам а ца деш, во аьха а докъа-дейнача а охам тIа дIайийна уж дика хиннаяц.

Соахка Кирова цIерагIча колхозо 802 эзар сом зе дар, хIаьта паччахьалкхоша дIа-дала дезаш цу боахамта доал-ла декхар дувцилга а доацаш доккха да — ялх миллиони ах миллиони сом. Колхоза керттерча фондий маьхел цхьа дукхагIа да доалла декхар.

Из декхар хьарчара кертера бахьан да колхозе дерригача доакъошка балхаш во вIаштIехьдаьха хилар, мах болча хIамай учет а еш, уж лора ца яр.

Колхоза керттерча экономиста Т. В. Сборнлс баьча хоамах колхозе я аьнна лоархIаш я 71 трактор, 33 мовхьмш кхухьа автомашин, 27 ка бола ялат а хьажкIаш а чуйю комбайн, 16 догIан хьисапе хий детта установка, 16 косилка, дукха кхыйола юртбоахама машинаш. ХIаьта, тахан царех дханех а пайда эцац.

Цу кхоачамбоацара бахьанаш массехк да. Цхьан оагIоракьара, техника тоаe вах тоьац: механически мастерскеша беш бола болх бокъонца телхаб вола йиш я. ШолагIча оагIорахьа, тоаль аьнначa техника дIатIаха а сог вац. Колхозе тоьаш бац балха опыт йола механизаторaш.

Мичай инженерни служба, фу деш я из? — аьнна хатта йиш я. Колхозе йолаш яц цу тайпара служба. Хьалха уккааз вар керттера инженер. Из а декхарех лоархIа ца малар бахьан долаш шо бутт хьалха дIаваьнкхар.

Техникaх во пайда эцара гIулакх дукхазза дийцад тIахьожама группа заседанешка, цул тIехьагIа районни халкъа тIахьожама комитете. Цар массане хьалейхад болх тоабелга. ХIаьта боахама кулгалхоша болх тоабергба, кхоачамбоацараш дIадоахаргда, яхаш дукхаза а дош тийннад. Бакъда, шоай деша даьй-м хиланзар уж. Колхозше хиннача тайпара зе деш хьайоагIа. Соахка, масала, духхьал амортизационни начислени хилар 257 эзар сом.

ХIанз Кирова цIерагIча колхозера ткъаь иттапел совгIа йолча автомашинех цхьа цаI лелаш яц аьнна ала мегаргдолаш да. ХIаьта укх дIайхача деношка цIагIа болаш, гаьнна лоамашка хьай, башка хьожаш, доакъар кийчдеш боахнача наха тIоагIа эцар транспорт. Шоай барзкъа хувца, дезаьах бIаргтоха шабоагIаш тIаш е тракторни лафета тIа а хайше цIаух уж.

Колхозе хIанз а болх беш я арахьара хьатIайоалаяь автотранспорт. ХIаьта цок а бизза пайда эцац.

— Самосвалий барзI водитель ва тхо, — йоахар сога цхьан дийнахьа со цу боахаме кийсвелча Госкомсельхозтехника Сунженски МРО шоферашa Гайтукиев Хизарси Атабаев Хьамзатен. — Йол хьонхача гIулакх де деза аьнна даьхкад тхо укхаза. Хьадеш хIама доацаш тхо латта диъ сахьат даьннад. Бакъйи малагIа да аьнча, йол хьатIаиотташ йола машин ехай. ХIаьта из тоа а яь болх дIаболабалийта сог вац укхаза.

Колхозо оттаьча хIара самосвалага цхьана дийнахьа 45 сом дIадода. Из дерригa хайча цецвоаккх укхаза лела-деча гIулакхаша.

Иштта боча балха овсарле лакха хургIоацилга массанеча гуш да. Хьалхарча ах шера паччахьалкхен ялан кхоачамъяре 130 тонн шура тоалц. Кхы дикагIа дац кхыдола техникo-экономически хьокхамаш а.

Бакъда, керда хержача председатела А. М. Рвача (оьъ бутт мара бац из цу балха тIа вола) шийна могар ду боахам тоабе гIерташ. Из атта гIулакх дац. Парте райкомо, колхоза правлене, партийни организаце эггара хьалха колхолхой тешабе безa нийсдалийта кхоачамбоацараш дIадаха, экономика дегIайоалае цар ниэ дIактоачаргIяларах.

А. САГОВ,
тха соб. корр.

РЕСПУБЛИКА ХАЛКЪА ТIАХЬОЖАМА КОМИТЕТЕ

ТОАДЕ НАХА ГIУЛАКХ ДЕЛГА

Республика халкъа тIахьожама комитето баьча тохкамо хьахьенхад торговле министерствос, Нохч - ГIалгIай респотребсоюзо, «Грознефть» объединене УРС-о, цунна чуйоагIача дукхача торгаша, ОРС-аша розничи сете эшаш дола товараш хулга Iалашделга, товараш дохкира прогрессивни формаш юкъехувлилга, бахача наха гIулакх дара а торговле а культура лакхьелга. Цхьан тайпара товараш дохкара тиканта специализаци ю.

Цхьабакъда, цунца цхьана торговли вIаштIехьйоаккхоча, наха хIара денна эша товараш йиззача ассортиментах дохкача, цар хьашташ Iомадеча а кхоачашдеча а цIенхаштта гIалаташ дувлийт. Розничи торговлен оптовни организацешка коммерчески болх ладара лел.

Паччахьалкхен торговлен потребительски кооперацеи 500 совгIача предприятеи оптови базашкеи долаш дола дукха товараш доацилга. Масала, Аргунски горпо № 42 йолча «Хозтовары» яхача тика тIа корийн наIарийн шпингалеташ, кружкаш, иккаита хьекха крем, Сунженски райпо № 61 йолча тика тIа нахча гIорадаь чкъаьрий, хIамаш ютта сапаш, машинаьккъа Грозненски отделене ОРС-а № 56 йолча тика тIа печенеш, сомий консерваш, мерза а минеральни а хий, кхыдараш хьаьца долаш дацар. Цу тайпара хьал нийсделар дукхача кхыча моттигашка а.

Из гIулакх кьаьстта вочa хьал тIа дар складашка хиннача товарех 8-гара даьнна 45-ага кхаччалца дараш иа хиннача машинаьккъа Гудермес станце ОРС е.

Дукхача предприятеша ассортиментах маькх хилац. Юрташна дукхагIа йолча тикашка шин тайпара — маькхи батонаш — мара хилац. Торговли организацеша маькх еча заводашка тела заявкаш лерттIа уттаяц.

Республика оптови базай складашка кхоачам хиллал дола товараш тикашка ца хилара бахьан малагIа да аьлча, из да торговли йизача ассортиментах а наха чIоагIагIа хоатташ долча товарашца а Iалашдара торговли организацешка лерттIа вIаштIехьа ца дакхар. Тикай специализацега, товарооборота боярамга, торговле хувцаеннача конъюнктурага хьежна хувцац товарий ассортимент. Масала, потребительски кооперацe системерча цхьайолча тикашка товарий ассортимент хIанзчул цхьа шу ах шу — ши шу хьалха чIоагIъяь а хувцаеннача торговле конъюнктура торкал ца еш а я.

Эшшача боярамагIа а ассортиментагIа а товараш арахеилга промышленни предприятешкара хьадехац «Росхозторг» (нов. Ахмедов), «Росгалантерея» (нов. Куликова), «Рособувьторг» (нов. Пегов), «Росбакалея» (нов. Самхадов), «Роскультторг» (нов. Ясенева), «Росторгодежда» (нов. Башмакова) республиканскн оптови базаша. Товарашца маневрировани цар яр бахьан долаш складашка дола товараш дохкаш хилац, кIоарегIа анализ а ца еш уттаю товарашта заявкаш заказаши. Производствении ассортиментах торговли еча оптови базаша хайра дакъа лацац, товараш механически дIа - юха делкъаш моттигаш нийслу. Мел эшача товарашца Iалашъярца, информацех, рекламах пайда эцарца, товараш централизованни хьисапе дIакхахьийтарца розничи торговли организацей наха гIулакх дара культура лакхъяц.

Республика халкъа тIахьожама комитето тIакийцача соцам тIа лакхехьа йийцача республикански оптови базай кулгалхой декхарийла баьб берриги болх цIенхаштта тоабе, базашка мел дола товараш торговли организацешка хулга Iалашде.

Торговли наха хIара денна хеттача а йиззача ассортиментагIа а долча товарашца Iалашъеча доккхий гIалаташ дувлийтарах бехк баьб торговле министра заместитела С. А. Арбиевна, Нохч-ГIалгIай респотребсоюза председатела заместитела Л. М. Исраиловна, «Грознефть» объединене болхлой Iалажом управлене начальника заместитела С. С. Батаевна, «Грознефтеоргсинтез» производствении объединене ОРС-а начальника Ф. А. Тюшковна, машинаьккъа Грозненски отделене ОРС-а начальника заместитела С. М. Бековна.

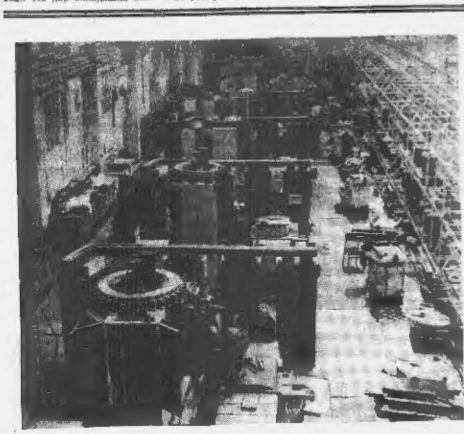

МОСКВА. Метала тедача станоккий экспериментальни Iилман - тохкама институте «Станкоконструкция» яхача опытни заводаца цхьана мехка институташкареи СКБ-ашкареи специалисташ юкъе а оаш хьалай АСК-10 яха автоматизировании производство.

АСК-10 я «обрабатывающи центр» олача тайпара числовой программни управлени йолча ЭВМ база тIа цхьан транспортни системан управленицеи вIашагIтехача дукха операцеш еча станокех латта шийн тайпара система.

Цу тайпарча комплекса хьалхара образец «Жальгирис» яхача Вильнюсски станкостроительни заводе лаьрхIа я.

АСК-10 балха юкъейоаларо торо хулийтаргья 3—4-зза къахьегама оасарле лакхъе, эггара чIоагIагIа эшаш вола лакха гоязад йола 40 бухлю балхах мукъавакха, продукце цикл чIоагIа тоае, обработкага дIадодар цхьан ахаздеи кIезигде, хIаьта къаьстта чIоагIа лоархIам болаш да къахьегам вIаштIехьбаккхаре цун культуреа оалат тIера хувцалуш хилар а.

Комплекс балха юкъейоалаярах хьакуло экономически эффект 550 эзар сом я.

СУРТА ТIА: чоалхане корпусни деталий автоматизировании арахецача цехе.

А. ПУШКАРЕВЕН
В. МЕДВЕДЕВЕН сурт.
ТАСС фотохроника.

ТХА КОНСУЛЬТАЦЕШ

СОВЕТСКИ ГРАЖДАНИНА ЦIИ

Мишта къоастаю сага тайпан, шиий, даь цIи? Мишта хувца йиш я уж, малагIча паччахьалкхей органа бокъо я иа де?

Республикански газеташна, советски а бокъо лоралра а органашка цу тайпара хаттараш деш кIезига граждана бац вай республике.

РСФСР законодательствога хьежна, уж дешаш мишта къоастаду хайча чIоагIа лоархIаме да.

Масала, вIашагIкхета безам болаш ЗАГС-е баьхкаб оIамига саги йоIи. Хьакулаш латт керда советски доазл. Регистрац еча гIулакхерча саго дииза даргдоаца массехк хаттар ду царга. Цигача къоастаду цар малагIа тайпан цIи лелае безам ба. Шоайла раьза а болаш маьра е сесага тайпан цIи хьаэца, е хIаране ше-шийн яр йита бокъо я катийча наьха.

Украински, Белоруссски, Азербайджански, Грузински, Таджикски союзни республикай дезалехи бракахи лаьцача нодексах маьреи сесагеи ши тайпан цIи вIашагIтоха йиш я. Кхыча союзни республикашка, царца РСФСР а йолаш, шолха тайпан цIераш хьае бокъо яц. Нагахь санна брака регистраци еча хана цхьанне шолха тайпан цIи хиина яле, маьреи сесагеи, цар безам бале, из шинне хьаэца бокъо я.

Маьре йодачун а саг йоадаечун а хIаране бокъо я шийна сэа тайпан цIи къоастае. Из регистраци ялехьe уйла а яь де дезаш гIулакх да, хIана аьлча тIехьагIа из решени хувцаш.

Маьре йодача кхалсаго цу лоархIамеча гIуланча дукха уйла а ца еш, маьра тайпан цIи хьаэцаш моттигаш нийслу. ТIехьагIа дехке а ьале, цхьаьца бахьан а доахаш, шийн хьалха хинна цIи йита яхаш дехараш деш хьувл. Иштта, масала, цхьан ЗАГС-а районни отдела граждански Е... брака регистраци йир гражданина А... Сесаго раьза а йолаш тIайийцар маьра тайпан цIи. Цхьа ха яьннача гIолла ЗАГС-о юха а ена хьалха шийн хинна тайпан цIи ютилга дехаш яр из. Деzале из тайпан цIи лелаеш ше цаI мара яц, йоахар цо, цудухьа даь цIи ца яйта, хьалха хиннар юхаметтаоттае дехар дора цо. ЗАГС-а отдела бакъахьа хувца тиганзар цун тайпан цIи. Из дош 1977 шера 26 марта тIайийнача СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежна мара къоастаде бокъо яц.

Нагахь санна мара сесаги вIашагIкъасташ моттиг хилча, цар безам бале, хьалха шоай хинна тайпан цIи е вIашагIкхетача хана хьацийцар йита бокъо я. МалагIа тайпан цIи ютаргья къоаставду суде цар дехарца.

Бера тайпан цIи. Бера тайпан цIи, Законага хьежна, даьи наьнси яр санна хул. Нагахь санна даьи наьнси из тайп-тайпара хилча моллагIа цхьа тайпан цIи хьаэц бера. Цу гIуланха даьй цхьа барт ца хилча, дош къоастаду опекеи попечительствани органо.

Бера ши тайпан цIи яла йиш яц. Нагахь санна даь е наьна шолха тайпан цIи яле из бера яла бокъо я. Бокъо яц даь е наьна цIерах бера тайпан цIи е.

Нагахь санна даьи бера регистраци яра ЗАГС-е хьабахаз вIаштIехь ца даьлча, регистраци е бокъо я, цар, е тIаргарча наьха, е лоалахой заявленеа. Даьи наьнси тайп-тайпара тайпан цIераш хилча, хьалхагIа а къоастаде деза малагIа тайпан цIи дургья бера. ЦхьайолчА хана даьшта фу хет а ца хоаш бера тайпан цIи дIалазъеш моттиг нийслу. Масала, бер даьча хана да командировке хиннав, наьна — больнице. Иштта, моттиг хилча даьй бокъо я бера тайпан цIи хувцилга хьадеха. Цу гIулакха шоаш массаза бахача районерча (горадерча) ЗАГС-е заявлени яла еза. Заявлени дIаяц бер даь шу даллалца. Цунца цхьана даи наьеи раьза а доацаш цIи тилла тилара тешал а хила деза.

Цхьайолча хана да а нана а раьза а долаш бера тилла тайпан цIи хувца яхаш моттигаш хул. Цох гIулакх хуиндац. Законо бокъо лац из хувца.

Бера даи наьеи цхьана ца дахаш хилча цар бокъо я бера да къоаставеш шинне ЗАГСе е суде заявлени яла. Иштта, гIулакх хилча ЗАГСе даьх лаьца йоIи даннеш дIа а язъеш актови йоазув ду. Цу хана даьй безам хуле бера тайпан цIи а хувца йиш я.

Барантта шу даьннача эIамигача сага е йоIа да малав къоастадеш доаш дувца бокъо я, нагахь санна из дувца кагерхой шоаш раьза бале. Из доаш къоастадеча хана даь тайпан цIи хьатIаэца безам ба, е хьалхагIа хиннар ют дувнаш язъь заявлени хила еза. Нагахь санна бера даи наиеи мари сесаги хилара регистраци яь ца хилча, цул совгIа язъь заявлене а ца хилча, бера наьна тайпан цIи яла еза.

Бера цIи. Бера цIи туаларащ даи наьеи да. Бер даь бутт баьлалехьа из даь хилара регистраци е еза. Сих а ца луш, бера шоашта бакъахьа хета цIи лаха а тилла а тоьал ха а из. Нагахь санне даьи наьеи цхьана барт а болаш шоай бера цIи тилла вIаштIехь ца доале, цIи тулл опекеи попечительствани органаша.

Бера цIи туллача хана даьшта ха деза из мел дахача хана шоаш тилла цIи цунца хургйолга. Сага цу цIерца цаха деза, болх бе беза. ЦIи тиллара бокъо даьи наьнен яле а ЗАГСа болхлой а юстаре хила йиш яц цу гIулакха. Уйла а ца еш тиллача цIеро тIехьагIа бера халахетар дергдолга дIалайта доза даьшта.

Дуьнен наьнагеи ца а хоаттaш даь дас, е даь нанас шоашкара цIераш техкаш а моттигаш хул. Иштта тилла цIи хIанзарча замаца на тоаш, якха хала йолаш хила тарлу. Иштта, гIулакх хилча даьи наьнен бокъо я бера цIи хувцилга дехаш ЗАГСа отделе (юрта, поселкови халкъа депутатий бокъо яц из гIулакх де) заявлени яла а цIи хувца я. Бера цIи шоаш духьала боллашехь а тилла хилар дIахойташ тешаш а хила деза царга.

Бер дара йолча акта тIа дIаязъяь йола цIи ца йоаккхаш кIезига факташ яц вай республике. Иштта гIулакх эттача даьй бокъо я берех массаза йоаха цIи тилла аьнна ЗАГСе заявлени яла. Цу тайпара йола заявлени дIаяц бера пхи шу даллалца. Пхе шерал тIехьдаьннача бера цIи хувца дое дагIаш. Даьнад из шийн цIерага.

Бера даь цIи. Бера даь цIи хьахул даь цIерах. Даь яр а йоацаш кхыйола цIи цун дIаязъе бокъо яц. Нагахь санна даь ши цIи хилча, даьшта бакъахьа хета цхьа цIи дIаязъе еза. ХIаьта дас шийн цIи хувцаш моттиг нийсьелча кхеза долча берий даь цIи а хувца еза.

Нагахьа санна даи наеи мари сесаги деце, наьна шийн безам бола даь цIи тиллийта йиш я. ХIаьта даи наеи шиккхе раьза а долаш ЗАГСе, суде заявлени лойя, цу заявлене тIа белгалъяьккха даь цIи яла йиш я бера.

Дилла шийн хургдолаш бер хьаэца бокъо я халкъа депутатий районни е городской Совета исполкома соцамах. Бера барайтта шу даллалца мара де йиш йолаш хIама дац из. Бер доалахьа кьаэцачун дехарах хьалха хинна цIи хийца а хийца кердача даь тайпан а даь цIи о яла йиш я цун. Итт шу даьннача бера цIи, тайпан цIи, даь цIи хувца йиш я, нагахь санна из бер ше цу гIулакха раьза дале.

Тайпан цIи, шийн цIи, даь цIи хувцилга.

ЛаххетIа вай дийнар дар цIерашка тайп-тайпара хувцамаш делга. ХIанз дувцаргда вай тайпан, шийн, даь цIераш йиша хувцилга.

Ма хаьрра, XIX бIаьшере юкъе кхаччалца вай мехка бахача дукхагIа болча наьха тайпан цIераш хиннаяц. Тайпан цIераш хиннай дворяний, купеций, нийнашка гIулакх деш болча наьха. Цигача деза дIа мел ниххача наьха тайпан цIера меттел йоаккхаш хиннай даь цIи е шоашта дагадохарах тилла цIи. Тайпан цIераш ца хилар бахьан долаш дукха халонаш нийслора. Цудухьа хIара гражданина шийн къаьстта тайпан цIи хургйолаш закон тIаийцар. Тайпан цIераш техкача хана дукха йисар хьалха хараза тийхна хинна цIераш. Иштта, нийсъенна я дIаяла хала йолаш а хелача хоза йоаца а цхьайола тайпан цIераш. Советски Iаьдал эттача, 1918 шера тIайийнача декретех гражданашта бокъо лора цу тайпара йола шоай тайпан цIераш хувца. ХIанзарча хана тайпан, шийн, даь цIераш хувцара гIулакх къаьстадаьл 1971 шера 26 марта СССР Лакхехьарча Совета Президиумо тIайийцача Указах. Цунга хьежна из гIулакх къоастадара Положени тIаийцай СССР Министрий Совето 1971 шера 20-ча августа.

Тайпан цIи, шийн цIи, даь цIи хувцилга гIоттаде йиш я сага барайтта шу даьлча. Уж хувцамаш де бокъо лу из дииза дургдоацаш бахьанаш хилча. Цу тайпара бахьанаш хила йиш я: якха хала йолаш, е хезача хоза йоаца цIи хилча, маьреи сесагеи цхьа тайпан цIи лелае безам хилча, нагахьа санна регистраци еча хана цар хIаране шийн хинна тайпан цIи йита хиина яле, дIай-хьай къастача хана хьалха шоай тиина тайпан цIи хьаэца безам бале, наьна маьра е даь сесага тайпан цIи хьатIаэца безам бале, ше хьалхехаьча наьна маьра цIи хьатIаэца безам беле.

Тайпан, шийн даь цIераш хувца бокъо я АССР Министрий Совета, областной (краевой) исполкомий, халкъа депутатий районни (городской) ЗАГСа отделий.

Нагахь санна цу тайпара долча декхара саг массаза вахача моттигерча ЗАГСа отделашка жоп ца лойя, лакхехьа йолча органашка заявлени яла еза. Шийн дехар жоп ца луш дисалга хайна бутт баьлалехьа яла еза из заявлени.

А. М. КОТИКОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР юстице министра заместитель.

ДОЗАНАЛ ДЕХЬАРА

ЦIий Iоухийташ котало яьккхай Никарагуа патриоташа. Сомоса диктаторски режим йохаьй. Манагуач мехка кхыча городашкеи лерттIа вахар юхаметтаоттадеш латт.

СУРТА ТIА: Сандино цIерагIча къамаш кортамукъален фронта бIухочоа Манагуа накъабаьхкаб цун накеи бери. Диктатора Сомоса бIунех лата болабеннача хана дена шийн дезал бIаргабовза ва из.

АП-ТАСС телесурт.

ХАЛАЧА ПРОБЛЕМАШТА ХЬАЛХАШКА

Цахаддаш дегIаухаш латта инфляци, сихха деллуш латта эшаш мел дола хIамаш, терроризм — вIаьхача хана дена турецки кепа йоазон верттера тувмаш. Iалаьмате дукха хул газеташ тIа экстремистий гIулакхех дола хоамаш. ТIехьарча яна чIоаттIа шеръеннай цар масштабаш, террористаша боабеча наьха дукхалга дилдача Турци кхьиметтел IIталела а хьалха йолаш. Цахаддаш чуйоагIа мехка йоккхий герзий партеш а юкъе йолаш йола контрабанда.

Йоккхий экономически халонаш я Турцена тIалаттарaш. Эггара бIаргагIьярех цаI я, турецки кепайоазоша хетачох, торговли баланс нийса ца хилар. 1977 шера финансови банкротства шув йистте дIатIаккхаьчабар мохк. 1978 шера январе Iаьдал бе деллача Б. Эджевита коалиционни правительства дийлар платежни баланса дефицит лохъяра импорт юхаозарaи экспорта стимулированиаи тIадерзадаь дола гIулакхаш чакхдаха. Турецки экономике кризиси хьал оттара керттера бахьан да капиталистически дунен тIа аьттув боацаш конъюнктура нийсъеннача хьалашка из чIоагIа доаол дехьенах тийша хилар.

Турцега доаххо арахьара декхараш (проценташ а лаьрхIача) 12,5 миллиард доллар тIехдоал/ цудухьа Iалаьмате дукха къахьега деза правительства керда кхыча мехкий декхараш хьахьоарчадарам доаккашдарий ха тIехьаяккхарaи. Дунен халкъашта юкъерча валютни фондо экономически дегIаахара темпаш лохъярах, алапеш дIахо лакхдерг ца хиларах, турецки лирана аргIанара девальваци ярах барт а баь мара гIо де тигац. Цу дерригне а лерхI Турци мехка, хIана а хала дола мехка экономически хьалаш кхы а низкъалагIа хулийтилга мара хIама дергдац, аьнна.

Турцера экономически хьалаш талхара белгало я иштта доагор кхийдалар (бензин, газ, фатагек), электроэнерги ца тоьар.

Экономикерча кризиси хьалаша, царца дувладелнача политически гIулакхаша доглелхийт шеррача турецки общественности Малхбузенцарча, къаьстта а США-царчи тIема - политически экономически союзах. Мехка шерагIа ярхаш латт Малхбузенцарча айккхача бувзамаша политически, социальни, экономически кризис кIоаргъеш хиларах йола уназ. Гунадаьннад. Турци член йолча Къилбасеан-атлантически блока политика эггара хьалха цун кертерча партнерий хьаштaшта тIаерзаяь хилари дукхалга дилдача НАТО гома чу шолагIа дола — американскичу тIехьагIа — эскар леладе дезаш а тIема гIулакхашка шийн къаман дохода дикка дакъа дIаахийта дезаш а йолча Турце экономикана цо доккха зе деш хилари. Из бахьан долаш дунен шоллагIа тIом чакхбаьннача тIехьагIарча хьалхарча шерашка кхайкаль Малхбулекцарa. Эггара хьалха США-цара ийхи дола бувзамаш детIадоаладара политикана тIехьара дукхабараш юхабаьниеб.

Цунца цхьана империалистически низаш гIерт Турцена тIалаттача халонех шоай гIулакхашта пайда эца. Вашингтонеи НАТО-и планагIа Иране хинна США шпионски база дIаьнначa а СЕНТО яха блок ехача а хьалашка лоархIам кьаьстта лакха бола Юкъерча Малхбоалера стратегически плацдарм хила езаш я Турци. Цхьабакъда США керте а йолаш долча малхбузен мехкаша Турцецарча гIулакхашта лелаеча низий тактикана мохк раьза ца хилар тIехьтIехьа совдувл. Туркий халкъа къаман хьашташ лоархIаш йоаца Пентагона стратегически планаш вIалла тарлуш а яц шийн лоалахошца машареи Iимерзеи даха гIертача цо лерхIарашца.

Б. Эджевита къахьег Турци социальни экономически кризиса хьалашта юкъера яккха гIерташ. Цо белгалдаьд средствай дикагIа кхом бараи уж дуккагIа эшача дIалхинтараи тIадерзадаь дукха гIуланхаш, кийчъяьй налогий реформа, мехка экономически торонашта тIаерзаяра цIаьмха а хьежаб диъ-лагIча пхе шера планага. Терроризмаца къовсам лоттаоара 67 вилайетах 19-нечу чрезвычайни хьал оттадаьд.

Арахьарча политика даькъе дикка доккха хIама дар шин мехка вIаши дикача лоалахойи доттагIлени гIулакхаш леладара принципех долча советско - турецки документа кулгаш яздеш дIадахача шера июнь бетта турецки премьера Советски Союзе яь хинна визит.

Чакхдаьннача шера толамца дегIаикар цхьана гIулакхаш леладар. Дукха ха йоацаш турецки столице кулгаш яздаьд Орханэле йIоахала электростанци хьалъечарча советски новкъосталагIа соглашенеи массехк кхыча контракташ. Советски Союзо новкъостал дерга Турцена массехк металлургически, межкадаьтта цIендеча, алюминеви заводашта реконструкци яра. Премьер - министра Б. Эджевита белгалдаьккхар шин мехка юкъера экономически бувзамаш чIоагIдалара ше раьза хилар. Советски Союзаи Турцеи цхьана гIулакхаш леладаро, кертагIдаьккхар цо, гIо ду СССР-аи Турцеи юкъера доттагIий гIулакхаш дIахо чIоагIдара, хIаьта из шинна а мехка халкъий хьаштаешта ма эшара да аьнна.

Н. КОЧЕТКОВ.
(ТАСС).

Мелиораторш цхьана къахьегаш ба

Доккхий балхаш ду ГДР лаьтташта мелиораци еш. 810 эзар гектара тIа йийнача хIамашта догIан хьисапе хий тохача машинашца детт хий. Эзар совгIа машинаши тайп-тайпара механизмаши кхаьчай республике мелиораторашна Советски Союзера.

Лаьтташка хиш декхара планаш уттаеш, шерра пайда эц укхаза СССР а кхыча социалистически паччахьалкхений а опытех, царца бартагIа цхьан къахьег. СССР, ГДР, Венгре, Болгаре специалисташа цхьан низ тIабахийтаргIа мелиоративни техника парк эргаьккха тоа а яьй. Къоастадаь яьлча, насосий ассортимент пхезза гаргга эIамигъеннай. Оттаьй хий деттара йолча установкашта автоматизаци яра проект. Цо торо хилийтай духхьал ГДР шера пхо миллионаш ах миллионаш марка кхое.

(АПН).

Итале дIахо айлуш йоагIа неофашистски бандаша лелаеча бIехача гIулакхашта духьалара халкъа оагIазал. Берригача мехка гIолла чакхъяннай дукхача наха даькъа а доацаш хинна демонстрацеш, митингаш, цар дIадийхад аьттехьарча экстремисташа лелаю террора провокацеш дIаяхар.

СУРТА ТIА: Риме хинна дукхача наьха антифашистски демонстраци.

ТАСС фотохроника.

КЕРДА СТИХАШ

КОДЗОЕВ Тимур.

НАРСАШ

Цкъа берашца лейза,
Со арар чуьогӀар,
Ловзархочун башагахь
БӀарг къерзабеш.
Нарсаш яр цига,
ЧӀогӀа хьаж йоагӀаш,
Мецвеннача сона,
Ӏаса йицъеш.
Масейттаз са дегӀах
Из гоама гӀаж йиттай,
Бешар со лаьцеча,
Къаьнача ане!
Бакъда, тӀаувзар
Са уйла цу Бешо,
Цу чу долаш санна,
Деррига дуне!
Тхой беша уж санна
Нарсаш йоллаше а,
ЧамегӀа яр сона
Цу ане яраш.
Нана сога луера:
— Къаьйе я из, цхьаь я, —
Таркал дицар аз
Наьна хабареш.
Чуваьлар со беша,
Тобаш, цкск санна
Кортах тӀехваге
Меттиг лека.
ЦӀаьхха хьаьхезар
Нарсашта юкъера
Сона цхьа узам:
— Уй-бай, мен бале! —
Цец-амагӀ ваьнна,
Со тийра лаьттача,
Барзала иллеча
Анега тьежаш.
Мосаш яр ане
ДӀа-юка яржа,
КӀайча йовланкал
КӀайгӀа хеташ.
Мелденна дедар.
Баьццар ден кулгаш,
Белхамо эгадора
Доаккха цун дегӀ.
Дог чӀахкаш латтар со,
Вада кийчвенна,
Кхета ца мегаш
Ане белах.
ЦӀаьхха дегадеза,
Аьлар аз дегчура:
— Нани, хьы вергаац
Хьа беше со.
Тхояй яраш хьаргъя
Аз хьоӀа нарсаш,
Нани, ма олха,
Ма олха хьо! —
Шорттига хьалгӀеттар
Йоаккха сег тӀакхха.
ГӀийла делахьажар
Цун тӀаьда бӀаргаш.
ХӀаьта из дуз буар,
Дегахь, сигленах,
Кхы доха ца де
Цун кора бӀалгаш.
ДикагӀ йола нарс хержа
Хьеялар сона цо,
Эгача кулгаце
Са корта хьаьста.
Аьлар цо безаме,
Къоагадаь ойлаш:
— Хьа бӀаьстах хоттлойле
Кхы а йиъ бӀаьстий! —
Чувора со, удаш,
СктӀар ваьнна геттар.
Нанна дийцар аз
Беша эийнар.
Аьлар са нанас,
Доакхха са дагахка,
— ВиьлагӀа цун во!
ТӀем тӀа вийнав! —

КЪОНАЛ

Къонал, къонал,
Лей чоалпаш санна,
Замон балаж тӀа,
Ма сиха хьо эш.
Лакхлонах дега
Чам баккха кхелекъ,
Къоналло дота ду
Вай гиччигаш.
Хеталу тӀакхха
КӀоарга кӀоаг баьрче мо,
ГӀулакхаш зарш зйттача
Хьай кер чу.
Аланза ашераш,
Ӏамашне уйлаш,
Шуь тӀера кхерий мо,
Чухерц цу чу.
Зида теха дахош,
Хьазилгий цӀоз мо,
Миччахьа хьо кхаьчача,
Камаьрша дуташ,
ВоагӀар хьо мелкъьмаца,
Шерра велахьажаш,
БӀарга мел дайнар
Дегеце лутташ.
Къаьгача бийсан
Сигал хьелхьежаш,
Сенна йоайора Ӏе
Тамашне хе.
Юстар дӀелесташ,
Илли вле гӀерташ,
Седкъашца мера,
ХӀан туьцар хьа са?!
Пхьар хилча тол хьоне,
Нанас ма оаларий,
МоллагӀа, ва гӀаьлия,
Гозвал Ӏомае.
Уйло эргадекхаш,
Кулгаша доекх хьоке,
Адамашта пайда беш,
Маьлха дуне.
ХӀаьта хьо гӀертар
Деррига чулаца,
Седкъий йоӀ яйна
Цхьан бус гӀанахь.
Ӏовдала кӀаьнкилгӀ
Дунен бух боацилга
Ханзар хьо дега,
Ханзар ханнахьа.
Бакъде, аргдац аз
Со дехке ваьннав.
Ираз лазалга а
Сона ираз хет.
Къоайлал, къоанал,
Ӏовжалца тайна,
Са къонала тӀакхача
Зехьа хьо гӀерт.

ТАХАН — ФИЗКУЛЬТУРНИКИЙ ЕРРИГСОЮЗНИ ДИ

СПАРТАКИАДНИ БЛОКНОТА ТӀАРА

КӀАНТИЙ БА, БИЗЗА КӀАНТИЙ!

СССР халкъий VII-ча алхан Спартакиада финальни яхьаша цӀаьхха а хьахьекхар советски физкультурно-спортивни болаи вийсача шаькъагӀа богӀилга. Ловзаьча 724 медалах 126 шера дозал дехьарча спортсменашка кхачанзер, цу нхьашка дакъа лоацаш царех 2,5-ззар сег хиннавале в.

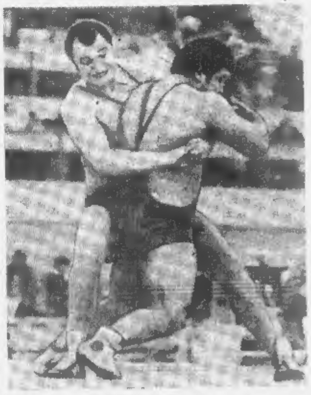

Спартакиаде дика голам баьккхар Нохч-ГӀалгӀайчеиера бахача спортсменаша. Къаьстта белгалбаьлар шоай лоӀамах кӀалтохаргах латаш хиина Хасимиков Салман, Орцуев Хьасан, боксер Джабраилов Хьамзат.

Сурта тӀа шоана гу кӀалтохаргах латаш бола дунен диазза чемпион, Олимпийски чемпион вола Андиев Сослани 1979 шера Европа чемпион хиина Хасимиков Салмани. Дозалга диллача оттара безагӀа бараш латаро специалистий а хьежавар а теркам деныт тӀувиа. Цу тайпара дар уж шиъ спортсмен латача хана я. Царех хӀара вар цӀаьхха цкъаьза лата везаш хиннавале а. бакъда массане а хьетадора юххера а котваьннар царех цаӀ хургволга.

Хоьш ма хиллара, цу яхье вай мехкахо котваьлар. Вай республикера баьхка дукха болельщикаш Салман Спартакиада чемпиона цӀи яьккхарца даькъала вувца тӀабайдар. Бакъда, Салман ловца дӀаоаш вацар: «Скрипкин Николаица лата везаш ва со».

Андиевна юхе Скрипкиш бӀалла а кхераме вац аьнна уйла цун дег чу боссар гӀертар уж. Амма, Салман тӀехьашка воалаш вацар.

Цхьа юкъ хьиначa гӀолла лата болабелар Хасимиков Скрипкини. Геттара бӀубенна лата волабелар Салман. Гуш дар из шиъ аьттув кара балийта лаьрхӀа воацилга. Кхо минут я хлалехьа судахочо хьакхайкадир: «Котваьлар спорта дунен халкъашта юкъерча класса мастер Хасимиков Салман!»

Цу тайпара, Спартакиада чемпиона цӀи яьккхар вай мехкахочо. Цхьабакъда, цу тӀехь чакхьадахар лтара безагӀа болчарна юкъера ях. Советски Союза чемпиона цӀи яьккхара хӀанз шоайла лата безаш бар Хасимиков 1977 шера Европа чемпион, Сыктывкарера Паршуков Владимири. Цига а грозненец котваьлар. Алкха цхьан дийнахьа Хасимиков Салманах хилар Спартакиада а Советски Союза а чемпион!

Из санна толам баьккхар Грознерча динамовеца Орцуев Хьасана. Сурта тӀа (аьрдехьара аьттехьа) шоана гу спартакиадни турнира призёраш Р. Рудерман (3 моттиг), Орцуев Хьасан (1 моттиг), Даудов Алаш (2 моттиг).

Укх тӀехьарча кхоь шера цхьан сага де па мегар дир укхала Хьасана — дунен, Европа, СССР чемпион, москвич Прокопчук Анатолий Ӏотехар. ШоллагӀа дийнахьа из дир кӀалтохаргах лата вай республике Ӏомавенча Даудов Алаша а. ХӀаьта А. Прокопчука 5-гӀа моттиг хара дикхиэар. Призовой моттигаш яхара тӀехьа къовсам лоаттабеш бар спорта дунен халкъашта юккъерча класса мастераш Х. Орцуев, А. Даудов, Р. Рудерман. Массарел котваьннача Хьасанах Спартакиада чемпион хилар.

ХӀаьта СССР чемпионе доацо медаль яккхаш дукха цӀаьхха спорта дунен халкъашта юккъерча мастераца Соловьев Александраца (Москва) лата вийзар цун. Цу геттара шаькъала хиннача къовсаме котало Хьасанага кхаьчар.

Шоай лоӀамах кӀалтохаргах латараш ишта чӀогӀа деце а толар хиларга сатувса бинш йолаян дир вай. ХӀаьта шоай гӀулакх кӀантана санна цар чакх а даьккхар. Мехка чемпионата доло медаль яьккхар СССР спорта заслуженни мастера Висултанов Асланбека. СССР чемпионата бронзови медалаш яьхар Умаев Заурмакана, Бадалов Руслана, Унцев Ӏалаудина.

Цхьабакъда, грозненски студента боксера Джабраилов Хьамзата яьха Спартакиадан Советски Союзан чемпиона медалаш вӀалла дага ца хиннар да. Грузински спортсменаца Тактаншвили Мурманаца латош лоладаь кулгаш долаш волаше а шийтара эсалал гучалий танзар Хьамзата. Цудукъа денал дола вай боксер кот а ваьлар. Цунах хилар Спартакиада чемпион. Къаьстта тала хилар Хьамзата СССР чемпионата цӀи яккхара тӀехьа лаьтти финальни ихь. Бакъда, цига ше вийза спортсмен а бӀузо а волга дӀахьехар но. Ишта яьккхар по СССР чемпиона доаш медаль.

Лоацца аьлча, Москве Нохч-ГӀалгӀайченерча спортсменаша яьккхар 6 доцо медаль: кхоь спартакиадни кхоь СССР чемпионатийн. Из Ӏалаьмате дика толам ба.

Спартакиадни яхьашка аьттув баланзар цӀи хезача штангиста Сайдулаев Адача — 10-гӀа моттиг. 18 шу даьнача боксери Сөбиев Рамзана, ше кхара хьалха латашс а цашар из.

А. ГАДАБОРШЕВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ЧЕМПИОНА ИНТЕРВЬЮ

Самарднинахье редакце хьовшалгӀа веневар Советски Союзан СССР халкъий алханарча VII Спартакиадан чемпион, боксер, дунен халкъашта юкъерча класса мастер Джабраилов Хьамзат.

Тайп-тайпарча спортивни яхьашка Хьамзата даьхача толамаш цун вакъраши лаьца хаттараш дир цу вӀашагӀкхетарa.

— Эггара хьалха боксер хила дага маца дехар хьона, фу дар цун бахьан?

— Аргунерча № 2 йолча юккъерча школе со дешаш волаш эггара дикагӀа болх беш яр цига боксераш Ӏомабара секци. Цу секце тренер вар бокса воккха энтузиаст, общественник Мудаев Хьусон. 6-ча классе дешаш волаш цкъа цу секце вахар со. Ӏалаьмате боккхача безамца йора Хьусана тренировка. Боккхача бехктоккамца тренировка еш дар цига хинна бераш а. Цу дийнахьа дена бувзабелар-кх са боксаца бола никъ. Цу школа дешаш волаш чивар со 1972 шера Кхулбекьерча Россе зональни яхьашка дакъа лоацаш. Цхьабакъда, Ӏаяла, са дега къоабалбеш бола толам баккха вӀашгӀакхьадаланзар, цига.

— Школа маца яьккхай Ӏа?

— 1974 шера из школа а яьккха Грознерча академика М. Д. Миллионщикова цӀерагӀа йолча мехкдаьтта институте геофаке деша этар со. ХӀанз цига 4-ча курсе дешаш а ва.

— Хьамзат, Нохч-ГӀалгӀайчерча спорт езараша хьо вовза дукха за я. Тайп-тайпарча спортивни яхьашка Ӏа даьха толамаш дика довз дукха чарна. КӀаьта а Ӏа цар цӀи яккхарна бакъахьа хетар тхона.

— 1975 шера деша 1978 шерага кхаччанца хӀара шера аз дакъа лийцад СССР студенташта юкъе хулача чемпионаташка. Цу диъ шера цу спортивни яхьашка чемпиона цӀераш а яхай аз. 1977 шера студентий чемпионате дакъа лаьце ца Ӏеш, СССР чемпионате а дакъе лоацаш вар со. Ӏалаьмате беркате дар сона дӀадахаь 1978 шу. Совкка а, аз лакхе ма аллара студентий яьхашка а доашо медаль яьккхар аз, дакъа лоацаш хилар Тбилисе хиннача СССР чемпионате а. Дошо медалаш а йоахаш чемпиона цӀераш яьхар аз Советски Союза а, Россе а чемпионаташка. Алма-Ате Австрей хиннача дунен халкъашта юкъерча вӀашагӀкхетарашка а.

Ӏалаьмате беркате дӀадоладеннад сона ер шу а. Март бетта аьлхара моттиг яьккхар аз Алма-Ате хиннача дунен халкъашта юкъерча вӀашагӀкхетаре. СССР и ФРГ-и командашта юкъе Федеративни Германе хиннача матче а котало яьккхар аз. Май бетта хиннача Россе Спартакиада чемпиона цӀи яккха а вӀашгӀоьхьдьлар со.

— Хьамзат, хьона хараГӀадийнне толамаш дукха а беркате а да. Цу толамашта юкъе эггара хьона хьамсарагӀа бар малагӀа ба?

— Спартакиаде а Советски Союза а чемпиона цӀераш яхарн уж цӀераш яхаре соегӀегаш шозза Олимпийски чемпион волча боксера Лагутин Бориса сайна хьаденна хилар.

— Хьона эггара хапагӀа хинна латар?

— СССР чемпиона цӀи яккхара Ю. Фигмоновоца хинна латар.

— ХӀана дар из иштта?

— Юреца вӀашагӀкхетаралехьа вай мехкара эггара чӀоагӀагӀа болча боксерашца Ӏалаьмате чӀоагӀа хала диъ латар хиннадар со. кӀаьдвеннавар, човнаш хинна хоадаь кулгаш дар, хьалъэйде, хьоаде ца могаш.

— Иззал хало тӀаэтта эле а миччаьара корабир хьона лата а котвала а низ а денал а?

— Цкъорчоа, мел хала даре а цкъа къовса ца пуш Советски Союза чемпиона цӀи дӀаяла безам бацар, хӀаьта лата волавелча мичаьара бера а ца хоаы хьакорабир низ а, гӀу чедальяр денал а.

— Хьо воацар, кхы вий шуй деза ла юкъе спортсмен?

— За, са воше Кана. Из а боксер ва, хьалхарараэрядник. ХӀанз из Советски Эскаре шиш сиплоч декхар кхоачашдеш ва. Цигача а спорта дика дакъа лоацаш ва из.

— Хьамзат хьо эггара гаргагӀара декхар?

— Укх шера юле нисача хана сона эггара хьамсабагӀа а октябрь бетта Нью-Йорке хургйола Дунен Кубок (ала догӀе дунен гӀе эггара хьалхагӀа из тайна спортивни кхь кулаш йолга).

Интервью ийцар
БЕК АБАДИЕВ.

СУРТА ТӀА: Джабраилов Хьамзат.
И. ПЛИЕВА сурт.

ФУТБОЛ

8-ча августе аргӀаварча 25-ча туре Пермерча «Звезда» яхача командаца ловзаш яр вай «Терек». Счет 0:1 йолаш цига ийшар из.

Кхыдола вӀашагӀкхетараш укх тайпара счет йолаш чакхдаьнвад: «Факел» — «Днепр» — 0:1, «Шинник» — «Металлург» — 0:2, «Жальгирис» — «Таврия» 3:0, «Уралмаш» — «Спартак» (Орд.) — 0:0, «Трактор» — «Кубань» — 2:1, «Кузбасс» — «Спартак» (Нл.) — 3:1, «Нистру» — «Алга» — 1:1, «Карпаты» — «Колхозчи» — 6:1.

Иваново - Франковскерчу «Спартакин», «Торпедан» юкъера матч селхан чакхьаьнай.

«Терека» аргӀанара вӀашагӀкхетар хургда кхоана Свердловске. Из цига ловзаргья моттигерча «Уралмашаца».

СССР ФУТБОЛАХ ЙОЛЧА ЧЕМПИОНАТА ХЬАЛХАРЧА ЛИГЕРЧА КОМАНДАШ ТУРНИРНИ ТАБЛИЦА
(9-ча августага диллача)

Командаш	И	К	Н	Э	Б	О
«Шинник»	25	15	7	3	39—11	37
«Карпаты»	24	15	5	4	40—20	35
«Факел»	24	13	5	6	35—24	31
«Уралмаш»	25	12	6	7	32—22	30
«Памир»	24	11	7	6	31—25	29
«Кубань»	25	10	8	7	31—25	28
«Кузбасс»	25	12	2	11	30—25	26
«Днепр»	25	9	8	8	30—31	26
«Торпедо»	24	9	8	7	23—21	26
«Нистру»	25	7	12	6	23—24	26
«Металлист»	24	10	5	9	20—29	25
«Жальгирис»	24	8	9	7	26—25	25
«Спартак» (Орд.)	25	10	3	12	31—28	23
СКА (Од.)	24	8	7	9	25—24	23
«Терек»	25	8	7	10	24—21	23
«Звезда»	25	8	7	10	24—25	23
«Металлург»	25	8	6	11	30—28	22
«Спартак» (Нл.)	25	7	7	11	25—27	21
«Таврия»	25	7	7	11	22—32	21
«Спартак» (Н.-Ф.)	23	7	6	10	17—25	20
«Трактор»	24	5	7	12	13—29	17
«Алга»	25	6	6	13	20—29	18
«Колхозчи»	25	4	9	12	20—38	17
«Динамо»	24	6	5	13	20—31	17

ТЕЛЕВИДЕНИ

11 август
I ПРОГРАММА

9.00 — «Хаъ».
9.40 — Ӏуйранара гимнастика.
9.45 — «Гонза булгаш».
9.35 — «Лаьттан тухз». Телевизионни фильма 3 сери.
10.40 — «Шиана, зай-нозний!».
11.10 — «Ӏуйранара почта» яха музыкальни программа.
11.40 — «Кхерамза аела».
12.10 — Дунен халкъашта юкъерча берий мерага. Къоначи музыкантий концерт. Монте-Карлора передача.
13.25 — «Тахан — физкультурникий ерригсоюзни де». СССР халкъий 7 алчан Спартакиада итогаш. СССР Министрий Советехь чуйогӀача спортан физически культурни Комитета председатела С. П. Павлова къамел.
14.20 — Керлачараш.
14.45 — «Могаш».
15.30 — «Селаӏад». Халкъа кхолламан телевизионни программа дунен халкъашта юкъера кхоллараӀа фестиваль. Сингапур.
16.00 — «Хьайбаш дунен тӀехь».
17.00 — Футболах йола СССР Кубок. Финал. «Динамо» (М.) — «Динамо» (Тб.). Ленина цӀерагӀча Центральни стадионера трансляци. Перерывехь «Спортлото» тираж.
18.50 — «Цирка арена».
19.35 — «Дачера вазар» яхача телевизионни спектакла премьера.
21.00 — «Хаъ».
21.35 — Эстрада артистий кхарна Московски конкурса хоаламбу концерт.
22.45 — Ӏедаш - популярни фильмаш программа. [illegible]

II ПРОГРАММА

9.00 — Физкультурника дена кинопрограмма.
10.00 — «Нана школа!».
10.30 — «Сиплий царь». Центральни берий театра спектакль.
12.00 — «Шахматни школа».
12.30 — Передачий программа.
12.55 — «Низа, къонала, хазалла цӀоь».
13.45 — Документальни фильм.
14.10 — «Къона — гӀишлошъярхочун де».
14.30 — «Шовда. гӀишлошъярхой». Музыкальни программа.
14.50 — «Хьаде тхоца, оьла сина, [illegible]». СДР-ера передача.
15.30 — «Эрсий къамаьл».
16.00 — ДӀалоеш РСФСР заслуженни артистка Толстова.
16.10 — Хьалхенаш: Дань шо [illegible]. Передача [illegible] КПСС ЦК дунен халкъашта юкъерча информацие отдели заведующи Замятин Л. М.
17.00 — Аникаров М. «Денна тӀехьа ди». Телевизионни спектакла серий спектакль. КхоалагӀа дакъа «Март, 17, ера ди».
18.00 — «Иллеш».
18.30 — «Котбаьннараш». ТӀема моттагӀий клуб.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.15 — «Хи чу кхуссабалар Европа Кубок» кхаьнах. Вышка. Румыниера передача.
21.00 — Документальни фильмий программа.
21.40 — «ДӀабалабе гӀоне». Художественни фильм.

12 АВГУСТ
I ПРОГРАММА

9.00 — «Хаъ».
9.30 — «Зарядка с дӀаоттаг!».
9.45 — ДӀалоеш Дунен халкъашта юкъерча конкурса лауреата Касталъске.
9.30 — «Будильник».
10.00 — «ГӀуллакх ду Советски Союза».
11.00 — Дунен халкъашта юкъерча берий мерага. Телевизионни документальни фильм «Со ва Советски Союза гражданин».
11.30 — «Мультфильм».
12.00 — «Музыкальни киоск».
12.30 — «Юртара хаъхаь».
13.30 — «Театральни спектакль». Брагинский, Рязанов. «Цхьан бола бераш».
15.45 — Балета зарисовкаш. Фильм-концерт.
16.00 — «Киноаналъбара клуб».
17.00 — «Тахан гӀишлошъярхочун ди. Монтаж [illegible] гӀишлошъярхой болх СССР министрий Советехь беседа.
17.15 — ГӀишлошъярхочун дега хелалаь концерт.
18.00 — Дунен халкъашта юкъера панорама.
18.45 — Мультфильмий программа.
19.15 — «Советски Союз доьзал архьарча тьхьший [illegible]».
19.30 — «Футболах йола СССР-е чемпионат». «Спартак» — «Торпедо». Ленина цӀерагӀча Центральни стадионера передача.
21.00 — «Хаъ».
21.35 — «Шиана, юртара къаьтахой». Концерт. ДӀахьу УССР-е халкъа артистка Заклунная.
22.25 — «Вай хаьпарх» [illegible] бола Дунен халкъашта юкъерча чемпионат. Будапештера передача. [illegible]

II ПРОГРАММА

9.00 — «Буратино» мультфильм.
9.30 — ГӀишлошъярхочун дена кхетаделча документальни фильмий программа.
10.10 — «БӀаргагут дар — теша халалар».
11.10 — «Ӏуйранара почта» яха музыкальни программа.
11.40 — «Муздешки выставочни «дахаки гӀолла». Эрсий [illegible] музей.
12.10 — Архитектораца Покровскеца «Орденок» яхача телеуспе вӀашагӀкхетар.
13.05 — ДӀалоеш СССР халкъа артистка Руденкос.
13.30 — «Шовда, зай-нозний!».
14.00 — «Селаӏад». Телевизионни халкъа кхоллама кхахагӀа дунен халкъашта юкъерча фестиваль. (Сингапур).
14.30 — «Шун лехарах вӀашагӀкхетар». ДӀахьу политически обозреватель Бекетова.
15.15 — «Пхи безз». Москва Плевнайская объединенни гӀишлошъярхой СССР [illegible] атлетика спортсменаша вӀашагӀкхетар.
15.40 — Аникаров. «Денна тӀехьа ди». Телевизионни спектакль.
18.00 — Спортивни программа.
19.20 — «Киноарителя спутник».
20.00 «Бийса даькъала хиила шун, бераш!».
20.15 — «Могаш».
21.00 — Бетховен. Концерт.
21.40 — «Черахдарий мекха тӀа гӀоала». Художественни фильм.

УКХАЗА КИЙЧБУ

ЮРТА БОАХАМА ГОВЗАНЧАШ

КАГИИ НАХИ МЕХКАРИИ!

МалагӀа говзал хоржаргья, вахара малагӀа никъ лохаргба, мичахьа деша гӀоргва — цу тайпара хаттараш хьалхашка отт школа чакхьаьнкхачоа.

№ 1 йолча Серноводски юртарча профтехучилища дӀахоьйт укх профессегӀа 1979 дешара шера училище деша нах дӀачуэзаш хилар:

1. КхоалагӀча класса тракторист-машинист. Дешара ха 1 шу, стипенди 10 — 20 сом, тӀехдика дешачоа стипенди 25 процент дукхагӀа тел. Деша дӀачуийцараш мах боацаш дийнахьа кхозза дуача хӀаманца, тӀадувхача барзъьанца Ӏалашбу (юкъера лаьрхӀача бетта доагӀа алапи а дусаш боахамо хьожабаь баьхкараш боацаш). Деша боагӀараш 15 шуи 6 бутти баьнаеи кхы боккхагӀеи хила беза.

2. КхоалагӀча класса тракторист-машинист. Дешара ха 6 бутт, стипенди 96 соми 77 кепиги (мах боацаш долча дуача хӀаманеи тӀадувхача барзкъанеи метта), дӀачуэц 1979 шера юкъера школа чакхъьяьккха, школе машиноведене курс яьккха бола нах.

3. Слесарь-ремонтник (тракторашта, автомобилашта, юртбоахама машинашта ремонт ераш). Дешара ха 8 бутт, 96 соми 77 кепиги стипенди а телаш, «Госкомсельхозтехника» объединенеца лаьрхӀа кийчбу. ДӀачуэц 1979 шера юкъера школа чакхъьяьккха, школе машиноведене курс яьккха бола нах.

4. «В», «С», яхача категорегӀа йола водитель. Дешара ха 5 бутт, стипенди 10 — 20 сом, тӀехдика дешаш барашта 25 процент дукхагӀа лу стипенди. Деша дӀачуэц 8 — 10 класс чакхъяьккха 17 шуи 7 бутти баьнараш.

Училище дешаш йоаккха ха къахьегама стажаца дӀаловрЯ. ТӀехдика дешаш училище чакхъьяьнкхараш деша хьожабу юкъерчеи лакхерчеи дешара заведенешка. Уж чакхъьяьхараш техник-механик, производственни дешара мастер, инженер-педагог хул.

Училище клуб, спортивни зал, спортплощадка я. Болх беш я художественни самодеятельностеи технически творчествеи кружокаш, спортивни секцеш.

Занятеш йолалу 1979 шера 1 сентябре.

Училище деша безам болчо хьачулу директора цӀерагӀа: заявлени, дийша цӀларах дола документ, медицински справка, вахача моттигера справка, дезал дукха-кӀезига хиларах йола справка, диъ фотокарточка 3 x 4 размер йолаш, характеристика. Водителаша хьачудала деза 4 x 5 размер йола фотокарточкаши республикански водителий комиссера медсправкеи.

УЧИЛИЩА АДРЕС: Нохч-ГӀалгӀай АССР, Сунженски район, Серноводск яха юрт, дешара городок.

ДЕША ДӀАЭЦ

№ 4 йолча юкъерча профессионально-технически училище 1979 — 1980 дешара шера дешархой деша дӀачуэцилга

ДӀАХОЙТ

укх специальностех:

8 класс чакхъьяьнкхараштa:

1. Бурильщика гӀоьча.
2. Автомобила ремонт ю слесарь.
3. Электрогазосварщик.
4. Электромонтер.
5. Химически анализа лаборант.
Дешара ха — 3 шу.

Училище чакхъьяьнкхараштa дӀалу юкъера образовани яьхарах дола диплом, 3—4 разрядагӀа квалификаци а лу.

ТӀехдика дешаш училище чакхъьяьнкхараш вузашкеи военни училищешкеи деша хьожабу.

10 класс чакхъяьнкхараштa:

1. Бурильщика гӀоьча.
2. ГӀишлойхо-отделочник: штукатур, маляр, плиточник.
Дешара ха — 1 шу.

Училище чакхъьяьнкхачуа тӀехьагӀа 3—4—5 разрядагӀа квалификаци лу.

ТӀехдика дешаш чакхбьяннараш льготни условешца вузе деша хьожабу.

Деша воагӀачо хьачудала деза документаш:

1. Дешархочуни дай-ноанойи заявлени.
2. Образованех дола тешал.
3. Ваь ха тӀайола тешал (16 шу даьнараша — паспорт).
4. Вахача моттигера справка.
5. Школера характеристика.
6. Автобиографи.
7. 3 x 4 размер йолаш ялх фотокарточка.

Медицински комиссегӀа чакхвоал училища елача направленех.

Медкомиссех чакхваьннар экзаменаш йоацаш училище деша дӀачуэц.

Училища адрес: г. Грозный, 364029, 12 участок СГПТУ-4. Автобусаш №№ 13, 24, 25, трамвай № 5. «12 участок» яхача уж соцача кхаьчалца.

РАДИО

11 АВГУСТ
ФИЗКУЛЬТУРНИКА ЕРРИГСОЮЗНИ ДИ

6.40 — РадиолазунгӀархой кхьхетаешта моп лу НГӀАССР министра Катюва (эрсий меттала).
6.30 — Аздаио.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.35 — «Сердало» газета обзор.
7.36 — Ходааш.
8.25 — «Къонал» яха радиожурнал (эрсий меттала).
10.20 — «Зӏыӏ» яха сатирически журнал (нохчий меттала).
11.00 — «Тха музыкальни моахьаш да республике физкультурникашта». Концерт (эрсий меттала).
11.40 — «Поэтеи прозаикеи М. С. Плиева творчески сурт» (гӀалгӀай меттала).
12.30 — «Литературни Нохч-ГӀалгӀайче» (эрсий меттала).
16.00 — «Кавказа Ӏуйре». Радиожурнал (эрсий меттала).
16.30 — «Шовда, гӀишлошъярхой!». Концерт (нохчий меттала).

12 АВГУСТ
ГӀИШЛОШЪЯРХОЧУН ДИ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Шоана лукха деза музыкаш» (эрсий меттала).
11.15 — ГӀишлошъярхой цӀейна тетаь музыкальни программа (нохчий меттала).
16.00 — «Къона тӀеххьа» (нохчий меттала).
16.40 — «Школера глобус». Радиожурнал (эрсий меттала).
15.00 — «ЦӀе сийлаш» (гӀалгӀай меттала).
16.25 — «Адамашта деттагӀа долчарна» (гӀалгӀай меттала).

Хоаттам

Тахан республике гӀийлеи Грознеи хуьцалуш мордаш а йолаш, йовчан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3—8 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 25—30, Грозне 28—30 градус йоалаш хилеи тарлу.

Кхоанеи ломмеи хувцалуш мордаш а йолаш, тайп-тайпарча оагӀонашкахьара секунде 3—7 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилеи фегара температура буйсана 17—22, дийнахьа 26—31 градус йоалаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул. 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместитела — 9-24-03; бехктоккама секретара — 9-24-00; отделей: партийни вахара — 9-24-04; промышленностеи транспортеи — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен. ерен, шоаттен деношка

СФ00138. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 4864.